

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

Bc. Iva Stáncová Kevešová

Klavírní notová opora vybraných písní pro učitelky
mateřských škol

Olomouc 2018

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Kružíková, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou odbornou literaturu.

V Olomouci dne 18. 11. 2018

.....
Iva Stáncová Kevešová

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala své vedoucí Mgr. Lence Kružikové, Ph.D. za odborné vedení mé práce a cenné rady.

Mé díky patří i všem blízkým, kteří mi při psaní byli oporou.

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	8
1 HUDBA V MATEŘSKÉ ŠKOLE	8
1.1 Mateřská škola v životě dítěte	8
1.2 Dítě a hudba	9
1.3 Rozvoj hudebních dovedností	9
1.4 Hudební vzdělání a Rámcový vzdělávací program	10
1.5 Role pedagoga mateřské školy	11
1.6 Příprava předškolního pedagoga	12
2 KLAVÍRNÍ DOPROVODY	14
2.1 Harmonizace písně	14
2.1.1 Harmonizace prodlevou (dudácká kvinta)	15
2.1.2 Doprovod tónikou a dominantou	15
2.1.3 Doprovod základní harmonickou kadencí T – S – D	16
2.2 Stylizace klavírního doprovodu	17
2.2.1 Klavírní doprovody písní v sudém taktu	17
2.2.2 Klavírní doprovody písní v lichém taktu	20
2.2.3 Stylizace v široké a smíšené harmonii	22
2.2.4 Předehra, mezihra a dohra	23
PRAKTICKÁ ČÁST	26
3 METODOLOGIE PRÁCE	26
3.1 Cíle bakalářské práce	26
3.2 Výzkumný soubor	27
3.3 Metodika sběru dat	27
3.4 Stanovení hypotéz, statistiky dotazníku a interpretace výsledků	28

3.5 Shrnutí pilotní studie	30
4 ZPĚVNÍK	31
4.1 Tvorba zpěvníku	31
4.2 Zápis levé ruky v houslovém klíči	31
4.3 Uvedení variant klavírních doprovodů	32
4.4 Výběr písní	32
4.5 Rozsah písní	33
4.6 Instrukce k použití zpěvníku	33
4.7 Seznam písní a charakteristika doprovodů	34
DISKUZE	36
ZÁVĚR	38
SOUHRN	39
SUMMARY	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	40
SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	43
SEZNAM PŘÍLOH	44

ÚVOD

„Muzika nejpřirozenější nám jest“, píše Komenský (1964, s. 29), a proto, abychom děti zvykali na melodii a harmonii, máme si my, jejich rodiče a pěstouni, s nimi zpívat. S tím nelze než souhlasit, obzvláště v dnešní přetechizované době, kdy se na nás, prakticky kamkoli vejdemo, hrnou vlny zvukového smogu, ať již v podobě nepřetržitě znějících rádií, vyzvánění mobilních telefonů či hluku ulice. Naopak ubývá chviliek, kdy rodiče s dětmi doma zpívají a třeba se i doprovázejí na hudební nástroj. Děti se bez našeho přičinění nemohou onomu zvukovému smogu bránit a naopak o to, aby se v rodinách více zpívalo a hrálo, se bez naší pomoci nemohou příliš zasloužit.

Zasloužit se o to ovšem mohou pedagogové, v případě malých dětí pedagogové předškolní. Vzhledem k tomu, že v některých případech jsou pro dítě tou jedinou možností, jak se setkat s živou hudbou, je to snad i jejich povinnost. Živá hudba v prostředí mateřské školy v podstatě znamená zpěv paní učitelky, vlastní zpěv dětí, možná hru na Orffovy nástroje a instrumentální doprovod, o který se postará paní učitelka. Ale skutečně se postará?

Pokud totiž pedagog není příliš zběhlý ve hře na nástroj, stává se tento úkol problematickým. Předškolní pedagogové mají samozřejmě k dispozici množství hudebních nahrávek s dětskými písněmi, některé i se samostatným hudebním doprovodem, do kterého děti mají zpívat. Já bych se v této práci ovšem ráda držela oné živé hudby a zaměřila se na posílení hudebních kompetencí studentek a tím pádem budoucích učitelek mateřských škol.

Pokud tedy chceme s dětmi zpívat a současně hledáme notový materiál, máme v současné době k dispozici různé zpěvníky dětských písní, kde je nejčastěji v notách zapsána melodie a nad ní akordické značky. Mou hypotézou je, že i pro hráče na klavír může být obtížné si sami podle akordických značek vytvořit doprovod. Proto bych chtěla vytvořit klavírní oporu, která by studentkám umožnila tuto problematiku zvládnout a posílila tak jejich kompetence při hudební výchově realizované v mateřské škole, respektive k rozvíjení zejména pěveckých dovedností dětí předškolního věku.

Rovněž se domnívám, že další demotivující složkou může být složitost čtení basového klíče, ve kterém jsou pro klavír doprovody v levé ruce zaznamenávány. Proto jsem chtěla v této klavírní opoře zvolit netradiční zápis pro levou ruku, a sice v houslovém klíči. Tento způsob zápisu můžeme najít například u Stojana (2000), který sice má ve Škole hry na klavír a keyboard bez basového klíče značenou levou ruku v houslovém klíči, ovšem klavírní doprovody zmiňuje pouze tři.

Pro rozšíření klavírních dovedností nejen budoucích učitelek mateřských škol, jsem se rozhodla vytvořit klavírní oporu, která by umožňovala naučit se hrát k melodii v pravé ruce doprovod v ruce levé. Cílem předkládané bakalářské práce je tedy dokázat upotřebitelnost zpěvníku s ukázkami klavírních doprovodů za současného záznamu levé ruky v houslovém klíči. Navazujícím cílem je pak sestavení takto navržené klavírní opory, ze které by předškolní pedagogové mohli ve své praxi čerpat a posílit tak své hudební sebevědomí. Klavírní opora by měla mít formu samostatného zpěvníku.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V teoretické části se pokusíme definovat vztah hudebního vzdělávání a mateřské školy. Dále nás bude zajímat zejména role preprimárního pedagoga v procesu hudebního vzdělávání dětí předškolního věku a jeho připravenost tuto roli plnit. Zejména se zaměříme na klavírní dovednosti absolventů předškolní pedagogiky z hlediska schopnosti doprovázet zpěv na hudební nástroj, konkrétně klavír.

V kapitole Klavírní doprovody si vysvětlíme principy tvorby klavírního doprovodu a uvedeme některé typy doprovodů, se kterými budeme pracovat v praktické části práce.

1 HUDBA V MATEŘSKÉ ŠKOLE

1.1 Mateřská škola v životě dítěte

Člověk je formován různými činiteli: rodinou a rodinnými vztahy, kamarády, spolužáky a učiteli ve škole, vychovateli, zájmovými kroužky, v dnešní době i masovými sdělovacími prostředky. Každý je ale také, jak dále najdeme v Kantorové (2008), utvářen cílevědomým a intencionálním výchovným působením, stejně jako prostředím působícím nezáměrně a v neposlední řadě také biologickými faktory.

Mateřská škola představuje ono cílevědomé a záměrné výchovné prostředí. Doba, kterou zde dítě stráví, se pohybuje okolo tří let. V současné době může nastat případ, že do mateřské školy nastoupí již dítě dvouleté a pokud dostane odklad školní docházky, dosáhne tato doba úctyhodných pěti let.

Vzhledem k prudkému vývoji a rozvoji dítěte v tomto senzitivním období, je nepochybné, že mateřská škola má na dítě vliv poměrně zásadní. Jak píše Opravilová (2011) dále, základním smyslem výchovy a vzdělávání je navodit už u malých dětí "jakýsi dramatický životní pocit", vědomí, že v lidském životě jde o něco významného a vznešeného, na což je třeba být připraven a čemu je potřeba věřit. Souhlasně s Jurkovičem (2012) můžeme rovněž konstatovat, že již v nejtělejší věku se vytvářejí u dětí předpoklady, jak zvládat mnohé a stále složitější životní situace. Jak vzrušující je vědomí, že můžeme s dětmi v tomto období sdílet jejich přítomnost a být jim nápomocni!

Jako předškolní pedagogové máme k dispozici širokou škálu možností: výtvarné činnosti, pohybové aktivity, dramatickou výchovu, pobyt venku a v neposlední řadě

samozřejmě hudební výchovu, jež je ohniskem zájmu této práce. Pojdme se tedy podívat na vazby hudba - dítě - mateřská škola.

1.2 Dítě a hudba

V knize od Chladné (1968) se dočteme, že první pokusy o umělecký projev patří ke znakům, pomocí nichž se v historickém vývoji člověk začal odlišovat od zvířete. Přijímání hudby a její reprodukce zpěvem nebo hrou na nástroje proto patří k základním projevům lidské psychiky.

Hudba může nejen v mateřské škole bourat bariéry a zbavovat ostychu. Jak se můžeme dočíst v Bonafosovi (2007), pokud má dítě na začátku školního roku problémy se začleněním do kolektivu, mohou například hudební aktivity s tematikou zvířátek usnadnit kontakty, jak ve vztahu dítě-dítě, tak dítě-učitel. Také podle Jurkoviče (2012) může hrát hudba roli jakéhosi harmonizujícího prvku. Kromě toho má, jak píše Chladná (1968), hudba už i v tomto období rekreační cíl, neboť umožňuje dětem fyziologické uvolnění se správným dýcháním a zároveň psychické uvolnění, které vytváří specifickou radostnou náladu.

Práním Jurkoviče (2012) je, aby hudba ve škole byla chápána jako jeden z důležitých projevů lidské činnosti, který přispívá ke kultivaci dítěte jako lidské bytosti. V písních se podle něj zachycuje a předává zkušenost minulých generací velice přirozenou formou, a právě písně jsou určitým druhem informace o našem světě.

Zpěv je pro děti nejpřirozenějším hudebním projevem, jak píše Tichá (2014), a některé děti umí dokonce dříve zpívat než správně mluvit! Právě zpěv je také podle Jurkoviče (2012) nejčastějším hudebním projevem a z pohledu rodiče může být právě písnička téměř hmatatelným dokladem toho, co se dítě ve škole naučilo a může se stát vzájemným poutem mezi dítětem a učitelem a také rodičem a dítětem.

Že se budou zpěv a ostatní hudební dovednosti kultivovat citlivým vedením nejen při hudebních chvilkách ve třídě mateřské školy, je nasnadě. To, že se ke zpěvu přidá doprovod na hudební nástroj, už nemusí být samozřejmostí, a přitom je jistě příjemné a obohacující nejen pro děti se ke zpěvu nechat oblažit i hudebním doprovodem, který zároveň umocňuje, usnadňuje a urychluje u dětí rozvoj nejen hudebních dovedností, jak je definujeme níže.

1.3 Rozvoj hudebních dovedností

Melodie a rytmus patří mezi základní výrazové prostředky hudby, kterými jsou dále tempo, dynamika, melodie, barva a harmonie, které se podle Rakové (2009) ve skladbě vzájemně podporují a jejich vzájemný vztah a pohyb probouzí určitou emoci a vyvolávají

hudební zážitek. Pokud se ve skladbě máme orientovat, musíme se, jak tvrdí Raková (2009), naučit rozpoznat, co je v ní stejné, tedy co se opakuje, a naopak, co se objevilo nového. Malé dítě, pokud je k tomu vedeno, dokáže sledovat průběh melodie, některé děti poznají i návrat úvodní melodie. Rozvíjí se tak u nich cit pro hudební formu, což je jedna z hudebních dovedností.

Základem hudebnosti, jak můžeme najít u Tiché (2014), je rytmické cítění, které umožňuje prožívat rytmus, metrum a pulzaci a reagovat na ně pohybem. Dále se rozvíjí hudební sluch, tedy rozlišování jednotlivých vlastností tónu: délky, síly, barvy a výšky. Hudební zkušenosti, které si můžeme v duchu vybavit a o něž se při zpěvu nebo hře na nástroj opíráme, nám zprostředkovává hudební paměť a hudební představivost. A konečně tonální cítění, které umožňuje čistě zpívat melodie v různých tóninách a které znamená schopnost cítit vztah jednotlivých tónů k tónickému kvintakordu.

Podobně se při rozvoji citu pro krásu v umění i životě podle Herdena (1978) uplatňuje výchova analyticko-akustických schopností, tedy rozlišování elementárních výrazových prvků a poznávání hlavních stavebních principů, jimiž jsou opakování, podobnost, kontrast a obměna.

Dále jde o emocionální a estetickou výchovu, kdy se rodí žákův vkus. Získaný vjem, jak píše Herden (1978), umožní utvoření představy a dále vznik prožitku, který je důsledkem působení uměleckého díla. Jde zde o didaktické využití syntézy objektivního obsahu a subjektivního zážitku, které vede k výchově citu pro krásu v umění i životě.

Než se budeme věnovat roli předškolního pedagoga ve vzdělávacím procesu a jeho praktické připravenosti, rádi bychom se podívali, jak je hudební vzdělání ukotveno v Rámcově vzdělávacím programu.

1.4 Hudební vzdělání a Rámcový vzdělávací program

"Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání" (dále je RVP PV) je závazný dokument určující práci pedagoga v mateřské škole. Stanovuje klíčové kompetence, k jejichž rozvoji je dítě vedeno vzdělávací nabídkou. (Smolíková, 2004)

Například kompetenci k učení tak může pomoci rozvíjet nácvik písničky, kdy je vyžadováno určité úsilí, soustředěnost a výsledkem může být celá nová píseň, již si děti dovedou zapamatovat. Mimoto se vhodně tematicky zvolenými písněmi dětem dostává nových poznatků o světě lidí, kultury, přírody i techniky. Hudba je také jedinečnou možností, jak dětem umožnit rozvoj jejich fantazie a představivosti a obohacovat jejich zkušenostní základnu, což pomáhá rozvoji kompetence k řešení problémů.

Pro posilování komunikativní kompetence jsou hudba a zpěv rovněž nosnou základnou, neboť přispívají k rozvoji řeči, výslovnosti a schopnosti rozumět slyšenému. Jak píše Jurkovič (2012), slova písně melodicko-rytmickou cestou obohacují dětský slovník a při stálé péči o dobrou výslovnost se skrze zpívání zlepšuje i kultura mluveného projevu dětí.

Vezmeme-li v potaz Jurkovičovo (2012) tvrzení, že hudbě můžeme přičíst výrazný citový vklad, který právě v nejtělejší věku v dítěti zakládá potřebu citu a dovednost, jak jej rozdávat, pak i na poli kompetence sociální a personální mohou vhodně zvolené hudební aktivity jistě hrát podpůrnou roli.

Stejně tak příhodné náměty písní opět mohou předškolnímu pedagogovi posloužit při posilování kompetencí činnostních a občanských, což znamená chápat, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají své nepříznivé důsledky.

Co se týče obsahu vzdělávání, je RVP PV (Smolíková, 2004) uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět. Hudební vzdělávání se prolíná všemi oblastmi a je zajišťováno vhodně zvolenými hudebními a hudebně pohybovými činnostmi. Za jejich výběr a nabídku je zodpovědný pedagog. Učitelka mateřské školy tedy může využít vhodně zvolenou písničku pro podporu dosažení rozmanitých vzdělávacích cílů.

Ať už se jedná o samotný nácvik písně, tím tedy i rozvoj slovní zásoby a komunikačních dovedností, o podpoření nových znalostí, například ze světa zvířat, písničkou o daném zvířátku, o písničku k pohybové chvíli apod., vždy bude písnička obohacím. Fakt, že ji bude paní učitelka umět zahrát na klavír nebo jiný nástroj a v případě klavíru ji ještě zahrát s doprovodem, jistě dodá na větší poutavosti a zajímavosti pro dětské ouško. Neboť, jak píše Herden (1978), přiměřená motivace kladně ovlivňuje proces vzniku estetických prožitků i míru aktivity dětí při poznávání hudebního díla. Hudební doprovod písně ovlivňuje její emocionální náboj a umocňuje tak motivační složku vzdělávacího procesu.

Pojďme se tedy nyní podívat blíže na úlohu předškolního pedagoga.

1.5 Role pedagoga mateřské školy

Pedagog podle Herdena (1979) zasahuje do struktury osobnosti žáka možná víc, než si sám uvědomuje. I podle Opravilové (2011) je potřeba, aby si dospělí uvědomili, jak obrovským psychickým a mravním proměnám v dětské osobnosti přispívají. Učitelka je, jak

se dočteme v Jurkovičovi (2012), svým vzděláním určena zvládat celou řadu disciplín, mezi nimiž samozřejmě figuruje i hudba.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání předpokládá, jak píše Jurkovič (2012), vynalézavost a iniciativu učitelek, proto velmi záleží na jejich hudebním vzdělání, zájmu o předmět, vlastním poslechu hudby, orientaci ve zpěvnících pro děti nejnižšího věku a také na připravenosti z pedagogické školy nebo pedagogické fakulty se zaměřením na mateřské školy.

Jistě budeme moci souhlasit s Jurkovičem (2012), že paní učitelka, která má hudbu prokazatelně ráda a hraje na hudební nástroj, který nejen doprovází zpívání, ale také jím ozvláštňuje i jiné aktivity a děti tak inspiruje k napodobení, je pro děti nejvíce povzbudivým a motivujícím elementem, který pomáhá budovat jejich pozitivní vztah k hudbě.

Děti se docela rády a ochotně podřizují nabídce různých činností, jak píše Opravilová (2011), a je tedy žádoucí jim tuto nabídku udělat co nejzajímavější a nejlákavější. V případě zpěvu se toho dá zajisté docílit tím, že se například nová písnička přednese s doprovodem klavíru, nástroje, na který se v této práci zaměřujeme pro možnost hrát na něj současně melodii i harmonický doprovod k písním a současně mít prostor k tomu i zpívat. Na paní učitelce potom je, aby tento nástroj ovládala alespoň do té míry, že písničky s jednoduchým doprovodem bude schopná zahrát.

Úlohou předškolního pedagoga, jak vyplývá z předchozího textu, je tedy nejen vzdělávací nabídku hudebních činností vhodně připravit, ale v neposlední řadě ji také poutavě s dětmi realizovat. Jak je na tuto činnost předškolní pedagog připravován a připraven?

1.6 Příprava předškolního pedagoga

Uvést mladého člověka do světa hudby je úkol více než složitý, jak se můžeme dočíst u Herdena (1979). Příprava pro úspěšné splnění tohoto společensky důležitého poslání podle něj předpokládá znalost problematiky z hlediska teorie i praxe.

Preprimární pedagogy u nás připravují střední pedagogické školy a pedagogické fakulty vysokých škol. Tato práce je zaměřena především na studentky vysokoškolského studia oboru učitelství pro mateřské školy v denní i dálkové formě, přičemž dálkovou formu autorka osobně zná.

Z hlediska požadavků na přijetí ke studiu je poměrně zásadní fakt, že ke studiu mohou být přijati i uchazeči bez předchozího hudebního vzdělání, neboť přijímací zkouška sestává pouze ze studijních předpokladů. Potom tak může docházet pro studenty ke svízelné situaci,

kdy je potřeba absolvovat například tyto předměty, kde se s hrou na klavír počítá: Nástrojové praktikum (keyboard), Hudební nauka nebo Aplikovaná harmonie.

Pro jejich absolvování by studenti měli být schopni ovládat například tyto znalosti týkající se naší problematiky: realizovat vhodný způsob obouručního doprovodu jednoduché lidové nebo populární písně, nebo umět základní spojování akordů a jejich praktické jednoduché používání při doprovodu písní. Ostatně i Hrčková (1971) tvrdí, že by absolventky pedagogických škol měly umět vytvořit předebru, jednoduchý doprovod a vybrat i způsob, jak ho nejlépe využít.

Pokud tyto znalosti neovládají, nejen že jim to do značné míry komplikuje studium, ale především pozdější praxi, kde, jak jsme se mohli přesvědčit v předchozím výkladu, jsou tyto znalosti předpokladem pro uspokojivé vytváření vzdělávací nabídky týkající se hudebních činností. V souladu s Maizièrem (2011) můžeme tvrdit, že učitelům pak chybí motivace k učení, pokud se jedná o činnosti, které zcela neovládají. Tím by pak hudba v mateřské škole a zejména její praxe v podobě zpěvu za hudebního doprovodu mohla přicházet zkrátka.

Výchozím předpokladem autorky je, že překážkou zvládnutí hry na klavír pro účely doprovázení dětského zpěvu v mateřské škole může být kromě jiného problém s obtížemi při čtení basového klíče a následně také neschopnost vytvořit k melodii odpovídající harmonický doprovod v levé ruce.

Předkládaná práce by tak ve výsledku měla vést k vytvoření zpěvníku, kde by se řešila právě složitost basového klíče a zároveň možnost naučit se několik typů klavírních doprovodů. To vše za účelem posílení kompetencí pedagogů k tomu, aby učili hudbu tak, jak chtějí a jak by ideálně bylo potřeba.

Problematiku klavírních doprovodů řeší následující kapitola.

2 KLAVÍRNÍ DOPROVODY

Klavírní doprovod, jak uvádí Křístková (1991), má schopnost dotvářet celkovou atmosféru každé skladby. Od prvních tónů je třeba zachytit náladu a obsah písně a současně nenarušovat zřetelnou artikulaci jejího textu. Klavír se svou silou musí přizpůsobit barvě a nosnosti hlasu.

Doprovodná složka v prostředí školního vzdělávání má podle autorů Crhy a Haly (2008) za cíl rozvíjet schopnost žáků orientovat se ve vztazích dur-mollového systému a je také někdy naprosto nezbytnou oporou při jejich pěveckém projevu. Doprovod by podle nich měl obohatit a rozvinout melodickou linii, aniž by ji zakrýval a komplikoval, a stal se tak nápomocným při nácvičce písní, což je podle autorky i nejčastější hudební aktivita v prostředí mateřské školy, na kterou je celá práce zaměřena.

Podle Crhy a Haly (2008) je možné při nácvičce písně hrát pouze melodii bez doprovodu nebo společně s tzv. lidovým dvojhlasem (tercie či sexty), doprovázet ji pouze „položenými“ akordy nebo s použitím různých stylizací doprovodu včetně figurací. Neexistuje podle nich jediný „správný“ doprovod pro každou píseň.

Autorka si za cíl klade obohatit nejen učitelky mateřských škol o praktickou znalost několika typů doprovodu a vytvořit jim tak jakousi základnu, ze které budou moci vybrat vhodný doprovod pro nacvičovanou píseň. Klavírní doprovod v levé ruce bývá zapisován v basovém klíči, v houslovém klíči je pak vedena melodie. Vzhledem k poměrně složitému čtení basového klíče pro nezkušené pianisty nebo jako umožnění pokusu hrát na klavír i pro neklavíristy se dále autorka rozhodla tyto ukázky doprovodů pro levou ruku uvádět netradičně v klíči houslovém.

2.1 Harmonizace písně

Jak můžeme najít u Pecháčka (1999), zharmonizovat píseň znamená doprovodit jednohlasou melodií v pravé ruce akordy v levé ruce. Ve zpěvnících bývá píseň většinou zharmonizována akordickými značkami nad zápisem melodie.

Pecháček (1999) rozlišuje harmonizaci prodlevou, doprovod tónikou a dominantou, doprovod základní harmonickou kadencí T-S-D, doprovod s použitím vedlejších kvintakordů a doprovod s použitím mimotonálních dominant. Vedlejší kvintakordy a mimotonální dominanty již svou složitostí přesahují rámec této práce, proto si přiblížíme pouze první tři zmíněné typy.

2.1.1 Harmonizace prodlevou (dudácká kvinta)

Jedná se o prodlevu na tónickém kvintakordu, typickou zejména pro chodské písně, kdy zní po celou dobu písně na tónice tzv. dudácká kvinta, tedy prázdná kvinta (s vynechanou tercií), před níž může zaznít příraz v malé sekundě.

Obr. 1 - Harmonizace prodlevou (Pecháček, 1999, s. 15)

2.1.2 Doprovod tónikou a dominantou

Jako nejjednodušší způsob doprovodu definuje Pecháček (1999) střídání dvou základních harmonických funkcí, tedy kvintakordu I. stupně (tónika, značeno T) a V. stupně (dominanta, značeno D). Tóniku je vhodné používat v základním tvaru kvintakordu a dominantu tak, aby tónice byla co nejbližší, tedy zachováme společný tón obou akordů na stejném místě (tzv. přísný spoj). Dominanta se tak objeví v podobě sextakordu (D6) nebo septakordu (D7).

Při harmonizaci písní mohou být akordy v levé ruce vypsány a označeny buď funkčními značkami (T, D) pod notovou osnovou nebo kytarovými značkami (bez ohledu na obrat akordu) nad melodií. Značky se píšou pouze tehdy, když se mění akord, v doprovodu se prozatím hraje akord na první dobu každého taktu, nebo pokud se mění akord uvnitř taktu.

Obr. 2 - Doprovod tónikou a dominantou s funkčními značkami (Pecháček, 1999, s. 17)

Obr. 3 - Doprovod tónikou a dominantou s kytarovými značkami (Pecháček, 1999, s. 17)

2.1.3 Doprovod základní harmonickou kadencí T – S – D

Základní harmonickou kadenci ve tvaru T – S – D – T získáme, doplníme-li tóniku a dominantu třetí hlavní funkcí, tj. kvintakordem IV. stupně (subdominanta, S). Tím podle Pecháčka (1999) získáme akordický materiál, který postačí při doprovodu většiny našich lidových písní.

Obr. 4 - Doprovod základní harmonickou kadencí T – S – D (Pecháček, 1999, s. 19)

Nejen pro účely transpozice uvádí Pecháček (1999) názvy akordů tvořících základní harmonickou kadenci v běžně užívaných tóninách (viz. Tab. 1)

Tab. 1 - Základní harmonické kadence v běžných tóninách (Pecháček, 1999, s. 20)

	T	S	D
C dur	C	F	G
D dur	D	G	A
Es dur	Es	As	B
E dur	E	A	H
F dur	F	B	C
G dur	G	C	D
A dur	A	D	E
B dur	B	Es	F

Jak již bylo zmíněno, technika tvorby doprovodů s použitím vedlejších kvintakordů nebo mimotonálních dominant jsou komplikovanější a slouží ke zpestření doprovodů. Vzhledem k tomu, že práce je zaměřena především na uživatele nepříliš zdatné ve hře na klavír i v hudební teorii, budou i ukázky doprovodů ve zpěvníku založeny zejména na nejzákladnějších harmonických postupech.

2.2 Stylizace klavírního doprovodu

Stylizaci klavírního doprovodu chápe Ryšánková (2009) jako ztvárnění akordů podle charakteru písně. Mezi nejdůležitější kritéria pro výběr způsobu doprovodu řadí Hrčková (1971) tyto: tempo a nálada písně, rytmus písně, melodii písně, obsah písně a její použití (ke zpěvu, poslechu nebo pro hudebně pohybovou výchovu). Ve svém díle dělí doprovody na akordický doprovod, akordické figurace, příznávkový doprovod, prodlevu a dudácký bas, doprovod spodními terciemi a melodicko-akordickou figuraci.

Podobné rozdělení najdeme též u Ryšánkové (2009). Crha a Hala (2008) přidávají akordy v horních hlasech a imitaci cimbálu. Kodejška a Popovič (1996) rozlišují čtyři základní modely k doprovodu písní: polkový, rozložený, valčíkový a ukolébavkový.

Nejpodrobněji se stylizacím klavírního doprovodu věnuje Pecháček (1999), jehož dělení spolu s ukázkami si nyní rozebereme. Pecháček používá pro stylizace klavírního doprovodu základní dělení pro písně v sudém a lichém taktu. Příklady doprovodů v sudém taktu uvádí pro takt dvoudobý s tím, že jej lze aplikovat i na takt čtyřdobý.

2.2.1 Klavírní doprovody písní v sudém taktu

Níže si ukážeme typy doprovodů pro písně v sudém taktu podle Pecháčka (1999).

Písně pochodového typu

V případě a) na obrázku 5 se hrají trojhlasé akordy vcelku, stejně na obě doby. V případě b) téhož obrázku se jedná o tzv. střídavý bas, kdy většinou používáme krajní tóny akordu (tzv. prázdnou kvintu).

Obr. 5 - Doprovod pro písně pochodového typu (Pecháček, 1999, s. 35)

Písně polkového typu

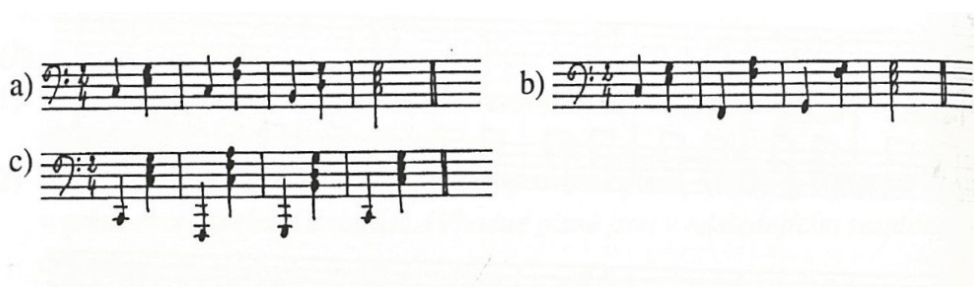
V obou případech na obrázku 6 se jedná o doprovod bas – příznávka, jenž posiluje taneční charakter písně. V případě a) se střídá bas a příznávka z akordů tzv. přísného spoje v kadenci, v případě b) je pro vyspělejší klavíristy uveden již výše zmiňovaný tzv. střídavý bas.

Obr. 6 - Doprovod pro písně polkového typu (Pecháček, 1999, s. 36)

Doprovod bas – příznávka ve čtvrt'ových hodnotách

Tento typ doprovodu se podle Pecháčka (1999) hodí pro písně středního a pomalejšího tempa, kdy nepotřebujeme zdůrazňovat jejich taneční povahu. Doprovod bas – příznávka ve třech variantách vidíme na obrázku 7.

Obr. 7 - Doprovod bas – příznávka ve čtvrt'ových dobách (Pecháček, 1999, s. 38)

Doprovod osminovými akordickými figuracemi

Pecháček (1999) tento typ doprovodu označuje jako dynamický, vnášející pohyb do hudební struktury písně. Často se využívá pro doprovod písni hravého ducha, výborně se tedy hodí pro písně dětské.

Pokud se uprostřed taktu mění harmonická struktura, je možné si vypomoci např. polkovým typem doprovodu, jak vidíme na obrázku 8.

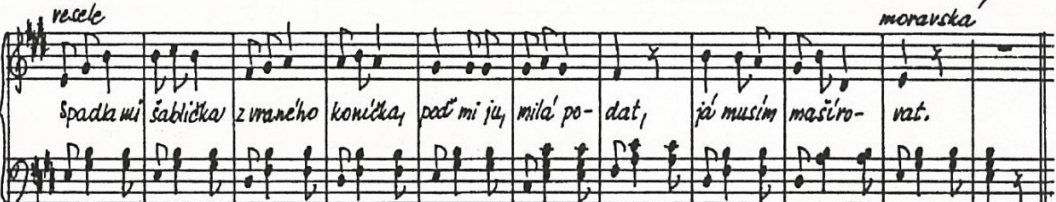

The image shows a musical score for two parts of a song. The first part is labeled 'žertovně' and the second 'moravská'. The lyrics are: 'koukáři se žemili, bzum, bzum, žemili, kapku vlaca neměli, bzum, bzum, neměli.' The score is written in 4/4 time and features a rhythmic accompaniment of eighth-note chords in the right hand and a simple bass line in the left hand.

Obr. 8 - Doprovod osminovými akordickými figuracemi (Pecháček, 1999, s. 40)

Synkopický doprovod

Jedná se o doprovod typu bas – příznávka rytmizovaný synkopicky. V některých případech je vhodné jej střídat s jiným typem doprovodu pro odlišení výrazu jednotlivých částí písně. Na obrázku 9 vidíme doprovod akordickými figuracemi střídaný synkopickým doprovodem.

The image shows a musical score for two parts of a song. The first part is labeled 'rezele' and the second 'moravská'. The lyrics are: 'spadla mi šablíčka z vraneho konička, pat' mi ju, milá po-dat, já musím maširo-vat.' The score is written in 4/4 time and features a syncopated accompaniment in the right hand and a simple bass line in the left hand.

Obr. 9 - Synkopický doprovod s akordickými figuracemi (Pecháček, 1999, s. 41)

Doprovod celými akordy

Zejména u pomalejších klidnějších písní je někdy podle Pecháčka (1999) přínosné zahrát akord nerozložený. Hrajeme jej potom vcelku vždy na první době, při změně funkce uvnitř taktu i na době druhé. Při hraní způsobem arpeggio navozujeme dojem hry cimbálu, jak vidíme na příkladu obrázku 10.

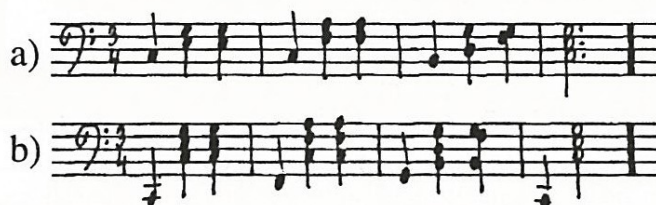
Obr. 10 - Doprovod celými akordy, arpeggio (Pecháček, 1999, s. 42)

2.2.2 Klavírní doprovody písní v lichém taktu

Ve druhé části dělení klavírních doprovodů nalezneme několik typů doprovodů pro písně v lichém taktu podle Pecháčka (1999).

Písně tanečního typu

Písně tanečního typu jsou prvním druhem doprovodu písní v lichém tempu. Stylizují se jako bas – příznávka. Na obrázku 11 je znázorněna varianta a) pro písně rychlejší (valčík), variantu b) mohou hrát pokročilejší klavíristé u pomalejších písní (mazurka, menuet, pomalý valčík). Pro odlehčení stereotypnosti doprovodu je možné vynechat např. třetí dobu a v některých taktech tím pádem nehrát všechny doby.

Obr. 11 - Doprovod písní tanečního typu (Pecháček, 1999, s. 43)

Ozvláštnění doprovodu při stejné harmonické funkci trvajícím několik taktů po sobě se může docílit střídáním basových tónů. U pomalejších písní je umístění střídavého basu na třetí dobu místo příznávky, jak je patrné na obrázku 12, rovněž formou oživení doprovodu.

Obr. 12 - Střídavý bas místo příznávky (Pecháček, 1999, s. 45)

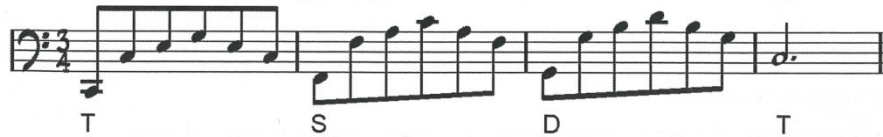
Doprovod osminovými akordickými figuracemi

Tento typ, jak zdůrazňuje Pecháček (1999), se používá poměrně zřídka a jen u pomalých písní. Vidíme jej na obrázku 13.

Obr. 13 - Doprovod osminovými akordickými figuracemi (Pecháček, 1999, s. 46)

Doprovod čtvrt'ovými akordickými figuracemi

Různě uspořádané akordické rozklady ve čtvrt'ových hodnotách můžeme využít, pokud u písní středního a pomalého tempa nepotřebujeme zvýraznit taneční ráz. Jejich variace znázorňuje obrázek 14.

Obr. 16 - Doprovod ve smíšené harmonii – tříčtvrtěční takt (Ryšánková, 2009, s. 73)

Obr. 17 - Doprovod ve smíšené harmonii – dvoučtvrtěový takt (Ryšánková, 2009, s. 74)

Uvedené stylizace klavírních doprovodů se budeme snažit využít v co největším zastoupení při tvorbě zpěvníku, aby jako klavírní opora vznikl co nejširší výběr typů doprovodu.

2.2.4 Předehra, mezihra a dohra

Podle Crhy (2008) nejenže není snadné vytvořit doprovod písně způsobem, který vhodně doplní melodii a nepřekrývá ji, ale ještě složitější je rozšířit píseň o předehru, mezihru a dohru. Ty mají totiž své specifické funkce.

Předehra

Jak píše Ryšánková (2009), předehra určuje tóninu, tempo, metrum a charakter písně. Pro děti je melodicky snazší, když končí tónem, od kterého mají začít zpívat. V souladu s Pecháčkem (1999) by měla být melodicky, harmonicky i rytmicky uzavřená, tedy končit akordickým tónem a harmonicky na tónice. Může být různé délky a nejčastější je se sudým počtem taktů. Dále Pecháček poznamenává, že zatímco vlastní píseň pravou rukou je potřeba hrát v poloze zpěvního hlasu, předehru lze hrát o oktávu výš. Předehru lze použít i jako mezihru či dohru.

Ryšánková dále uvádí, že jednoduchou předehru můžeme vytvořit následovně:

- a) Citací prvních a posledních dvou na sebe navazujících taktů nebo závěrečné fráze;
- b) rytmickou nebo melodickou změnou motivu v první nebo závěrečné frázi písně;
- c) z harmonického hlediska spojením alespoň dvou hlavních funkcí:
 - D7 – T,

- T – D7,
- T – D7 – T – T
- T – S – D7 – T. (Ryšánková, 2009, s. 75)

Na obrázku 18 pak vidíme příklad třítaktové přede hry, kdy levá ruka končí akordem na tónice. Obrázek 19 znázorňuje přede hru čtyřtaktovou, u níž levá ruka končí základním tónem tóniky na první dobu, na obrázku 20 totéž pro tříčtvrteční rytmus a základní tón tóniky je na poslední dobu. Poslední obrázek 21 ukazuje dvoutaktovou přede hru zakončenou na dominantě D7 pro plynulý přechod k písni. (Ryšánková, 2009)

Obr. 18 - Třítaktová přede hra pro tříčtvrteční takt. (Ryšánková, 2009, s. 76)

Obr. 19 - Čtyřtaktová přede hra pro dvoučtvrťový takt. (Ryšánková, 2009, s. 76)

Obr. 20 - Čtyřtaktová přede hra pro tříčtvrteční takt. (Ryšánková, 2009, s. 76)

Obr. 21 - Dvoutaktová předehra – zakončení na D7. (Ryšánková, 2009, s. 76)

Mezihra a dohra

Pro vytvoření mezihry a dohry doporučuje Ryšánková (2009) využít zopakování závěrečné fráze písně o oktávu výš. Jejich zakončení je podobné jako u přede hry a po posledním akordu můžeme přidat v levé ruce základní tón tóniky o oktávu níž.

Vzhledem k rozsahu a cíli práce se přede hře, mezihře ani dohře nebudeme věnovat při tvorbě zpěvníku.

PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části jsme se snažili vysvětlit důležitost hudebního vzdělávání v prostředí mateřské školy a roli předškolního pedagoga v tomto procesu. Zároveň jsme odhalili možná úskalí jeho přípravy na vlastní pedagogickou praxi ve smyslu omezených možností vlastního hudebního doprovodu při zpívání s dětmi.

V praktické části se budeme snažit dokázat, že by studentky oboru učitelství pro mateřské školy, a tím pádem budoucí i současné učitelky mateřských škol, uvítaly zpěvník s ukázkami doprovodů a s doprovodem psaným netradičně v houslovém klíči.

Praktická část tedy obsahuje pilotní studii a popis tvorby zpěvníku samotného.

3 METODOLOGIE PRÁCE

Jelikož práce nemá primárně výzkumný ani teoretický sumarizační charakter, nýbrž je zpracována prakticko - metodicky, rozhodla se autorka pro potvrzení svého přesvědčení o praktické využitelnosti zpěvníku s ukázkami klavírních doprovodů realizovat pilotní studii.

Pilotáž definuje Chráska (2007) jako první úroveň pedagogického výzkumu, jež má sloužit k získání předběžných informací o problematice a umožňuje zpřesnění formulace problému i hypotéz.

3.1 Cíle bakalářské práce

Cíle bakalářské práce jsou tedy definovány následovně:

1. prokázat za pomoci pilotní studie odůvodněnost tvorby klavírní opory pro studentky oboru učitelství pro mateřské školy, v níž by bylo zastoupeno několik různých typů klavírních doprovodů zapsaných pro levou ruku netypicky v houslovém klíči.
2. vytvořit tuto klavírní oporu, tedy zpěvník několika dětských písní ve výše uvedeném provedení.

3.2 Výzkumný soubor

Prvky výzkumného vzorku pro pilotní studii byly stanoveny tzv. záměrným výběrem. Ten je podle Chrásky (2007) charakteristický tím, že o výběru jistého prvku nerozhoduje náhoda, nýbrž úsudek výzkumníka. Jedinci se pak dostali do výběru sami na základě svého rozhodnutí, jednalo se tedy o anketní výběr. (Chráska, 2007)

Pro pilotní studii byly vzhledem k cílové skupině, pro něž je primárně zpěvník zamýšlen, osloveny studentky dálkového i denního studia bakalářského oboru Učitelství pro mateřské školy na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a studentky dálkového studia oboru Výchova dětí předškolního a mladšího školního věku na Střední škole pedagogické a sociální Zlín, s.r.o.

Obě tyto formy studia umožňují u přijímacích zkoušek uspět i bez nutnosti předchozího absolvování střední školy pedagogického směru, jinými slovy uchazečky nemusí být vybaveny žádnou znalostí hry na klavír či jiný hudební nástroj. Tento fakt zaznamenala autorka při vlastním studiu výše zmíněného oboru na PDF UPOL, konkrétně při účasti na přednášce a následně zkoušce z předmětu Hudební výchova. Požadavkem na úspěšné ukončení tohoto předmětu byla klavírní produkce několika lidových písní s doprovodem v levé ruce.

Pilotní studie se zúčastnily studentky v následujícím rozložení:

1. studentky oboru Učitelství pro mateřské školy na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, denní forma studia: *10 respondentek*
2. studentky oboru Učitelství pro mateřské školy na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, dálková forma studia: *19 respondentek*
3. studentky Střední školy pedagogické a sociální Zlín, s.r.o., dálková forma studia: *8 respondentek*

Celkem se tedy pilotní studie zúčastnilo *37 respondentek*.

3.3 Metodika sběru dat

Jako metoda sběru dat byl zvolen dotazník, což je podle Chrásky (2007) velmi častá metoda získávání dat v pedagogickém výzkumu. Jeho výhody vidí v možnosti rychlého a ekonomického shromažďování dat, ale zároveň upozorňuje na podmíněnou platnost těchto dat. Pro účely pilotní studie autorka shledala dotazník jako vhodnou metodu sběru dat.

Dotazník byl vytvořen za pomoci internetových stránek <https://www.surveymonkey.com> a distribuován přes skupinové emaily studentek a prostřednictvím studijních skupin na sociální síti <https://www.facebook.com>.

Výsledky dotazníku jsou dostupné ve formě koláčového grafu, histogramu nebo skládaného sloupcového grafu.

Dotazník je součástí příloh této práce.

3.4 Stanovení hypotéz, statistiky dotazníku a interpretace výsledků

Hypotézy, jak se dočteme u Chrásky (2007), jsou základem klasických výzkumů. Jedná se o tvrzení o rozdílech, vztazích nebo následcích, vyjádřená oznamovací větou.

V této části budou uvedeny hypotézy, jež určily vytvoření jednotlivých otázek dotazníku, a současně proveden rozbor výsledků. Statistiky dotazníku jsou opět součástí příloh této práce.

Hypotéza 1:

Studentky předškolního vzdělávání vnímají dovednost hrát na nějaký hudební nástroj jako důležitou pro povolání učitelky mateřské školy.

Otázka v dotazníku:

1. Myslíte si, že je pro povolání učitelky mateřské školy důležité hrát na nějaký hudební nástroj?

Analýza výsledku:

Celkem 29 respondentek odpovědělo kladně, což je 78,4 %.

Hypotéza 2:

Mezi studentkami předškolního vzdělávání existuje významné množství studentek, jež nehrají na klavír.

Otázky v dotazníku:

2. Hrajete na nějaký hudební nástroj?

3. Pokud ano, uveďte, na jaký/jaké nástroje hrajete.

Analýza výsledku:

33 studentek, tedy 89,2 % celku, uvedlo, že hraje na nějaký hudební nástroj. Jinými slovy tedy pouze 4 studentky na žádný nástroj nehrají.

Na klavír hraje 28 respondentek. Jako další nástroje byly nejčastěji uvedeny kytara a flétna.

Hypotéza 2 se tedy nepotvrdila, neboť 78,6 % studentek na klavír hraje, což lze považovat za významnou většinu. Není ovšem dostatečně specifikováno, co respondentky rozumí pojmem „hrát na hudební nástroj“. Instrumentální dovednosti se mohou v jednotlivých případech značně lišit, což poníží validitu takto ošetřené hypotézy.

Hypotéza 3:

Četba basového klíče představuje obtížnost, která znesnadňuje hraní na klavír. Z toho důvodu by studentky uvítaly jednodušší verzi zápisu pro levou ruku.

Otázky v dotazníku:

4. Je pro Vás obtížné číst basový klíč? (Pokud nehrajete na klavír, představte si, prosím, že byste se naučily hrát na něj melodií pravou rukou, a odpovídejte dále).

5. Uvítaly byste jednodušší verzi notového zápisu pro levou ruku?

Analýza výsledku:

Ano, spíše ano nebo někdy ano odpovědělo 24 respondentek, což znamená, že basový klíč je obtížný pro 64,8 % zkoumaného vzorku. S basovým klíčem nemá problém 9 respondentek a 4 neví nebo nedovedou posoudit.

Jednodušší verzi notového zápisu pro levou ruku by uvítalo 19 respondentek a 13 respondentek odpovědělo, že neví, nebo možná. To činí dohromady 86,5 % z celkového vzorku, což několikanásobně převyšuje 13,5 %, tedy 5 respondentek, které odpověděli ne. Zajímavé je, že z 9 respondentek, které s basovým klíčem nemají problém, pouze 2 uvedly, že by jednodušší verzi neuvítalo (4 odpověděli ano, 3 neví).

Potvrzení Hypotézy 3 podle autorky dokládá, že bude přínosné ve zpěvníku napsat zápis pro levou ruku netradičně v houslovém klíči, což byl i její původní záměr.

Hypotéza 4:

Pro většinu studentek je obtížné vymyslet si samy doprovod v levé ruce a návrh různých typů doprovodů by uvítaly.

Otázky v dotazníku:

6. Je pro Vás těžké vymyslet a zahrát v levé ruce doprovody k melodií různých písní?

7. Uvítaly byste návrh různých typů doprovodů pro levou ruku?

Analýza výsledku:

17 kladných odpovědí (45,9 %) oproti 14 záporným (37,8 %) není sice jednoznačným potvrzením, že je pro studentky obtížné si doprovod vymyslet samy (6 vybralo odpověď, že tuto otázku nedovedou posoudit), ale pro ukázkou různých typů doprovodů už je plných

70,2 %, tedy 26 respondentek. 4 respondentky s doprovody nemají problém (10,8 %) a 7 neví nebo neumí posoudit (18,9 %).

Hypotéza 5:

Nabízený zpěvník s ukázkou doprovodů by studentky mohly využít ve své praxi.

Otázka v dotazníku:

8. Myslíte, že byste ve své učitelské praxi upotřebily/využily zpěvník s praktickou ukázkou doprovodů k žánrově různým písním, abyste pak samy mohly tyto doprovody aplikovat na jakékoli písně, které budete s dětmi zpívat?

Analýza výsledku:

Nadpolovičních 62,2 % respondentek, konkrétně 23, odpovědělo, že by takový zpěvník velice uvítaly a využily ve své praxi. 11 respondentek, tedy 29,7 %, by jej možná využilo a pouze 2 studentky odpověděly, že by jej rozhodně nevyužily a jedna, že otázku nedovede posoudit.

3.5 Shrnutí pilotní studie

Cílem pilotní studie bylo ověřit základní hypotézu o využitelnosti zpěvníku s ukázkou doprovodů pro levou ruku se zápisem v houslovém klíči.

Limitem pilotní studie se během její realizace ukázala nepřesně definovaná hypotéza o zkušenostech respondentek s hrou na hudební nástroj. Tyto zkušenosti, kterými se myslí například úroveň hry na nástroj, schopnost vytvořit samostatně doprovod, čtení basového klíče apod., nebyly otázkou podrobněji specifikovány. Kladná odpověď tedy může mít velice široký obsah sdělení.

Ovšem vzhledem k tomu, že upotřebitelnost zpěvníku potvrdila většina respondentek, a také proto, že ukázky doprovodů jsou využitelné jak pro pokročilejší hráče, tak i pro úplné začátečníky, není touto limitující skutečností ohrožen fakt, že základní hypotéza byla potvrzena a následující kapitola tak může nést název "Zpěvník".

4 ZPĚVNÍK

Jak dokládají výsledky pilotní studie, zpěvník s ukázkami klavírních doprovodů a současně řešící problematiku basového klíče je studentkami oboru učitelství pro mateřské školy vnímán jako upotřebitelný. Díky tomu jsme tedy mohli přistoupit k samotné jeho tvorbě.

4.1 Tvorba zpěvníku

Zpěvník byl vytvořen v notačním programu Sibelius 8.

Název zpěvníku byl vzhledem k jeho zaměření na předškolní tematiku i poměrně malému rozsahu ve finální verzi zvolen ve formě zdvořiliny následovně:

„Zpěvníček s ukázkami klavírních doprovodů nejen pro učitelky mateřských škol.“

Pro účely práce budeme nadále používat pouze název „Zpěvníček“.

Písňe ze zdrojových materiálů byly přepsány včetně harmonizace do základní notové osnovy.

Nad notovou osnovou jsou ponechány akordické značky pro snadnější pochopení tvorby doprovodu.

V notografii jsme uvedli názvy temp jednotně v českém jazyce, ale již jsme se nevěnovali dynamickým znaménkům, prstokladu ani pedalizaci.

Klavírní doprovody jsou uvedeny v co největším počtu variant, viz specifikace níže, z nichž některé jsou i složitější pro klavíristicky zdatnější uživatele (synkopický rytmus, střídavý bas, široká harmonie).

Písňe ve Zpěvníčku jsou řazeny abecedně, není tak zohledněna například jejich tematika nebo posloupnost doprovodů od snadnějších ke složitějším.

Ilustrace na obálce i ve Zpěvníčku jsou dílem autorčiny čtyřleté dcery Verunky.

Zpěvníček je samostatnou přílohou práce. V rámci vevázaných příloh je uvedena ukázka několika stran Zpěvníčku.

4.2 Zápis levé ruky v houslovém klíči

Jak již bylo zmíněno v cílech práce, Zpěvníček byl vytvořen netypickou formou a to tak, že doprovody v levé ruce byly zapsány v houslovém klíči. Důvodem a opodstatněním,

keré se ukázalo jako validní díky výsledkům pilotní studie, bylo, že houslový klíč eliminuje případné problémy se čtením klíče basového. Pro neklavíristu by rovněž mohla verze zápisu levé ruky bez použití basového klíče znamenat motivaci k tomu si na klavír písně zahrát i při takřka základní znalosti hudební teorie a schopnosti zahrát alespoň pravou ruku.

Požadavek na přenesení levé ruky o oktávu níže je vyjádřen houslovým klíčem s osmičkou ve spodním indexu, což je značka používající se pro tento účel hry. (Zenk, 2003).

4.3 Uvedení variant klavírních doprovodů

Dalším cílem bylo znázornit vzorek možných způsobů klavírních doprovodů, ze kterých by si uživatel zpěvníku mohl vytvořit jakési portfolio doprovodů, které se díky zpěvníku naučil a nyní je může využívat při hraní dalších písní. Sám si zvolí, který doprovod je pro tu kterou novou píseň nejpříhodnější, případně bude mít inspiraci si variace doprovodů tvořit i sám. Šlo tedy o jakési odblokování pocitu neznalosti hry na klavír, pakliže nejsem schopen si jako klavírista sám vymyslet doprovod.

4.4 Výběr písní

Pro zpěvník bylo vybráno celkem 20 písní v sudém i lichém taktu a v několika základních tóninách (C dur, G dur, D dur, E dur, F dur), aby si uživatelé zvykli i na různé druhy předznamenání.

Z hlediska obsahu jsou podle Chladné (1968) pro děti nejvhodnější písně s tématem z okruhu jejich života v následujících oblastech, které jsme se snažily svým výběrem co nejvíce pokrýt:

- a) ukolébavky (Ukolébavka pro dcerku),
- b) písně o rodičích (např. Já mám tátu kamaráda, Máminy oči),
- c) písně o zvířatech (např. Veverka čiperka, Žába skáče po blátě, Tancovala žízala),
- d) písně o přírodě (např. Bude zima, bude mráz, Hrajte si, Sněží snížek, sněží),
- e) písně o práci (Podzimní zahrádka).

Z hlediska autorského jsme vybírali z lidových písní moravských i českých, ale nechybí ani díla soudobých autorů jako jsou Eben, Jurkovič, Suchý či olomoucký skladatel Vičar. Hojně zastoupeny jsou i písně Marie Kružíkové, jejíž zpěvníky jsou v současnosti v praxi mateřských škol často využívány.

Písně byly vybrány z těchto zdrojů:

1. *Já, písnička 2: zpěvník pro žáky základních škol.*

2. JURKOVIČ, Pavel. *Písnička jako dárek*.
3. KRUŽÍKOVÁ, Marie. *Pisniček III*.
4. KRUŽÍKOVÁ, Marie. *Zpívání pro hladová ouška*.
5. STOJAN, Jaroslav. *Koledy, vánoční písně a ukolébavky*
6. STOJAN, Jaroslav. *Písničky s omalovánkou*.
7. VIČAR, Jan. *Sbory a písničky pro děti*.

4.5 Rozsah písní

Chladná (1968) uvádí rozsah dětských hlasivek jen v jednočárkované oktávě od d^1 do a^1 nebo od e^1 do h^1 a požadovaný tónový rozsah písní stanovuje na pět až šest tónů. Vzhledem k tomu, že však řeší děti batolecího až mladšího školního věku a také, abychom rozšířili možnost výběru písní pro Zpěvník, rozhodli jsme se, že v souladu s Královou (2016) zohledníme, že děti před vstupem na základní školu dokážou interpretovat i písně přesahující sextu. A v duchu pedagogického optimismu rovněž využijeme poznatku Tiché (2005), že děti s většími pěveckými zkušenostmi mohou mít v předškolním věku rozsah f^1 až e^2 , v mladším školním věku dokonce c^1 až f^2 . Na tuto mezní výšku se však dostáváme pouze v písni *Hrajte si*.

4.6 Instrukce k použití zpěvníku

Úvodní slovo pro uživatele, tak jak je uvedeno ve Zpěvníčku, zní:

„Milí čtenáři,

v ruce držíte Zpěvníček dvaceti dětských písní s ukázkou různých způsobů klavírního doprovodu.

Pro snazší hru je levá ruka zapsána netypicky v houslovém klíči, aby Vás nerušilo čtení klíče basového. Jde tedy pouze o to posunout levou ruku na klaviatuře o oktávu níž, což je v notovém zápisu označeno malou osmičkou pod houslovým klíčem. Nad zápisem melodie jsou ponechány akordické značky, aby bylo patrné, jak je doprovod tvořen. Můžete tak naučené doprovody využít i v dalších písních, které budete hrát. I proto jsou písně v několika různých tóninách, aby Vás v budoucnu neodradilo předznamenání.

Primárně je Zpěvníček určen pro učitelky mateřských škol, ale věřím, že inspiraci v něm najde kdokoli, kdo si chce nejen s dětmi zazpívat a zahrát si u toho na klavír.

Hodně radosti z muzicírování
přeje autorka.“

4.7 Seznam písní a charakteristika doprovodů

V této části je uveden kompletní seznam dvaceti písní s tóninami, autorem a charakteristikou použitého typu doprovodu.

1. Bude zima, bude mráz - G dur, moravská lidová - doprovod osminovými akordickými figuracemi. V pomalém tempu pro takt celý umocňuje houpavý rytmus písně.

2. Čížečku, čížečku - G dur, česká lidová - doprovod osminovými akordickými figuracemi, v pozmeněné podobě oproti předchozí písni a pro dvoučtvrt'ový takt.

3. Hrajte si - F dur, Vičar / Balík - doprovod pro píseň v rytmu valčíku, střídavý bas v kombinaci s příznávkami v terciích. Pro inspiraci a obohacení je využít dvojhlas v prostřední části písně a rovněž přechody v basové lince.

4. Chválím Tě, Země má - G dur, Uhlíř / Svěrák - variace doprovodu akordickými rozklady ve čtvrt'ových hodnotách ve smíšené harmonii. Rozklady byly využity, neboť u písně nemusíme zdůrazňovat taneční charakter.

5. Já mám tátu kamaráda - C dur, Jurkovič / Žáček - doprovod celými akordy zvolen zejména z důvodu častého střídání akordů v písni.

6. Jarní reggae - C dur, Kružíková - doprovod bas - příznávka ve čtvrt'ových hodnotách, vázaně po dvou dobách, takt celý. Bas je veden v přísném spoji.

7. Knihy - F dur, Kružíková - doprovod bas - příznávka pro volnější píseň ve tříčtvrtečním taktu. Pro ozvláštňení je využito střídání basových tónů, v tomto případě místo druhé příznávky.

8. Krásně je u mámy - D dur, Kružíková - variace doprovodu čtvrt'ovými akordickými figuracemi v úzké harmonii dokreslují něžný charakter písně.

9. Máminy oči - D dur, Kružíková - pro pomalou a klidnou píseň byl zvolen doprovod celými akordy.

10. Malé kotě - D dur, Šlitr / Suchý - pro zpestření poměrně dlouhé písně bylo zvoleno střídání dvou druhů doprovodu. Prvním je typ bas - příznávka v osminových hodnotách, přičemž je vynecháván bas a na konci frází je využito doprovodu nerozloženými akordy. Druhým typem je pak varianta doprovodu osminovými akordickými figuracemi.

11. Marjánko, Marjánko - E dur, česká lidová - v této písni je využita další variace doprovodu čtvrt'ovými akordickými figuracemi.

12. Podzimní - D dur, Kružíková - obměna doprovodu pro písně polkového typu, v tomto případě použitá pro celý takt, typ doprovodu bas - příznávka, a pro ozvláštňení s vynechávaným basem

- 13. Podzimní zahrádka** - G dur, Kružíková - doprovod osminovými akordickými figuracemi. Vzhledem k poklidnému charakteru písně jsme se rozhodli jej bez problémů využít i pro tříčtvrteční takt.
- 14. Předškoláci** - D dur, Kružíková - doprovod písně v tanečním tempu typu bas a příznávky v terciích.
- 15. Sněží snížek, sněží** - F dur, Jurkovič / Hrubín - pomalá píseň ve tříčtvrtečním rytmu je doplněná doprovodem typu bas - příznávka ve formě kvintakordu.
- 16. Tancovala žízala** - F dur, česká lidová - varianta doprovodu pro písně polkového typu, střídavý bas s příznávkami pro podtržení tanečního charakteru písně.
- 17. Ukolébavka pro dcerku** - F dur, Eben / Čtvrtek - pomalá, klidná píseň v celém taktu má za doprovod osminové akordické figurace, pro ozvláštňení sestupný bas v závěru písně.
- 18. Veverka čiperka** - F dur, Jurkovič / Hurdová - hravá píseň s doprovodem typu bas - příznávka v osminových dobách. Příznávky jsou v terciích a bas je pro ozvláštňení veden sestupně.
- 19. Z jedné strany chvojka** - E dur / moravská lidová - pro koledu jsme vybrali doprovod dudáckou kvintou, v tomto případě střídanou na každý akord.
- 20. Žába skáče po blátě** - C dur, moravská lidová - veselá píseň ve dvoučtvrt'ovém taktu má jako doprovod zvolen typ bas - příznávka rytmizovaný synkopicky pro ozvláštňení a odlehčení.

Zpěvník je primárně koncipován pro učitelky mateřských škol, ale autorka by samozřejmě uvítala i jeho širší využití například pro rodiče, kteří si chtějí s dětmi doma zaspívat a doprovodit se hrou na klavír, nebo také pro pedagogy jiných stupňů vzdělání, pro něž by znalost různých variant klavírních doprovodů rovněž mohla být obohacením.

DISKUZE

Nejprve bych ráda uvedla několik hodnocení z řad studentek učitelství pro mateřské školy, kterým jsem Zpěvníček předložila k posouzení. Citované studentky souhlasily s uveřejněním jejich názorů, z důvodu zachování jejich anonymity uvádím pouze iniciály jejich jmen. Podotýkám, že žádných záporných reakcí se mi nedostalo.

„Výborný nápad, který mi ulehčí práci s doprovodem k písničce.“ M. K.

„Přesně nad něčím takovým jsem přemýšlela, že bych to potřebovala. To je přesně pro člověka, který má základy hry na klavír a chtěl by je využít, a nebo pro člověka, který má tzv. rychlokurz hry na klavír z nástavbového dvouletého studia střední pedagogické školy. Navíc nemá čas se trápit se složitými notami. Tohle jsem zvládla zahrát rovnou obouřč napoprvé.“ V. D.

„Mně se to moc líbí. Nikdy jsem se neučila v praxi basový klíč, takže tohle by mi podstatně usnadnilo případnou hru na klavír. Rozhodně to vyzkouším! Je to přehledné, jednoduché!“ A. M.

„Ideální pro méně zdatné paní učitelky, které neholdují hře na klavír.“ E. S.

„Dobrá pomůcka hlavně pro ty, kteří chtějí snadným způsobem písničky oživit a nedoprovázet je jen pouhými akordy.“ L. L.

V pilotní studii byly potvrzeny hypotézy o tom, že by studentky uvítaly klavírní notovou oporu s ukázkami klavírních doprovodů a se zápisem levé ruky v houslovém klíči. Následné posouzení samotnými studentkami dokazuje, že Zpěvníčku by se dostalo využití v praxi, o což především mi v celé práci šlo. O usnadnění práce pedagogů při hudebních aktivitách v mateřské škole. Zejména tedy pedagogům vzešlých z vysokoškolského studia nebo pomaturitního studia na střední škole pedagogické, kam mohou být přijati i uchazeči bez znalosti hry na klavír.

Vzhledem k tomu, že je Zpěvníček vnímán pozitivně a mohl by v praxi skutečně být využíván, nabízí se možnost jeho rozšíření na větší počet písní rozdělených například

tematicky podle ročních období apod. V tom případě by bylo podle mě vhodné věnovat se i značení prstokladu, použití dynamických znamének či transpozicím, čímž jsme se v této práci nezabývali. Rovněž by bylo možné rozsáhlejší Zpěvníček opatřit předebrami, mezihrami a dohrami a vytvořit tak příklady složitějších aranží než pouze užití jednoho typu doprovodu na celou skladbu. To je však již svým rozsahem záležitost například pro magisterskou práci.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit klavírní notovou oporu s ukázkami klavírních doprovodů, kdy levá ruka bude netypicky zaznamenána v houslovém klíči z důvodu eliminace potíží při čtení klíče basového.

V teoretické části jsem se snažila zdůvodnit své přesvědčení o důležitosti hudby v životě dítěte a nastínit roli předškolního pedagoga v hudebně - vzdělávacím procesu v prostředí mateřské školy. Dále jsem zpracovala techniku tvorby klavírních doprovodů s ukázkami jejich použití.

V praktické části byla provedena pilotní studie na vzorku studentek oboru učitelství pro mateřské školy na Univerzitě Palackého v Olomouci a Střední škole pedagogické a sociální Zlín, s.r.o. Výsledky studie prokázaly upotřebitelnost klavírní notové opory. Praktickým výstupem práce se tak stal „Zpěvníček s ukázkou klavírních doprovodů nejen pro učitelky mateřských škol“, který nabízí dvacet dětských písní opatřených dvaceti variantami klavírních doprovodů. Levá ruka je podle plánu zapsána v houslovém klíči. V praktické části je popsán postup tvorby Zpěvníčku a tento je pak samostatnou přílohou práce.

Mým neskromným přáním by bylo, aby se Zpěvníček stal praktickou pomůckou nejen studentkám při přípravě na zápočty a zkoušky z hudebních předmětů, ale také například současným učitelkám mateřských i jiných škol, které se cítí omezeny svými instrumentálními dovednostmi při doprovázení dětského zpěvu. Nejen ony, ale také rodiče se mohou nechat nabízenými doprovody inspirovat a nemusí se obávat nesnadného čtení basového klíče.

Z kladného hodnocení Zpěvníčku studentkami vyplývá, že by k tomuto praktickému upotřebení mohlo dojít. Zvýšily by se tak šance, že i učitelky nebo rodiče, kteří doposud s dětmi při zpívání nevyužívali klavírního doprovodu, tak budou moci při troše snahy začít činit. Děti tím dostanou možnost setkávat se více s živou hudbou při společném zpívání a hraní a budou tak mít větší šance čerpat z pozitivních účinků hudby.

Pokud by se tak stalo a Zpěvníček našel praktické využití, nabízí se možnost jej v budoucnosti rozšířit na větší počet písní pro děti a nabídnout kromě doprovodů také ukázky předeher, meziher, doher nebo celých aranží.

SOUHRN

Předkládaná bakalářská práce pojednává o důležitosti hudebního vzdělávání v kontextu mateřské školy. Zaměřuje se na instrumentální dovednosti předškolního pedagoga a na posílení jeho pedagogických kompetencí. Praktickým výstupem práce je zpěvník s ukázkami několika typů klavírních doprovodů zapsaných netradičně v houslovém klíči pro levou ruku. Smysluplnost vzniku zpěvníku dokládá pilotní studie realizovaná na vzorku studentek učitelství pro mateřské školy.

SUMMARY

The proposed bachelor's thesis deals with the importance of music education in the context of the nursery school. It is focused on instrumental skills of preschool teachers and on consolidation of their pedagogical competences. The practical output of the thesis is the songbook with examples of piano accompaniments where the left hand is untraditionally written in the treble clef. The meaningfulness of creation of this songbook is supported by the survey realized among the students of preschool education.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BONAFOS, Pierre-Marie, BRUET Alexandra. *La musique, l'animal et l'enfant*, in: *Enfances & Psy*, 2007/2 (n° 35), p. 115-120. [cit. 24. 5. 2018]. URL : <https://www.cairn.info/revue-enfances-et-psy-2007-2-page-115.htm>
- CRHA, Bedřich a HALA, Petr. *Technika klavírního doprovodu lidových písní*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 115 s. ISBN 978-80-210-4659-7.
- DANIEL, Ladislav. *Metodika hudební výchovy*. 1. vyd. Olomouc: Univ. Palackého, 1992. 105 s. ISBN 80-7067-098-3.
- HERDEN, Jaroslav. *Hudba pro děti*. 1. 1. vyd. Praha, 1978.
- HERDEN, Jaroslav. *Hudba pro děti a mládež*. 2. Sv. 1, Textová část. Vyd. 1. Praha, 1979.
- HOLAS, Milan. *Psychologie hudby v profesionální hudební výchově*. 2. vyd. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2013. ISBN 978-80-7331-262-6.
- HRČKOVÁ, Jarmila. *Klavírní doprovod písní v mateřské škole*. Vyd. 1. Krnov, 1971.
- CHLADNÁ, Anna. *Hudba pro nejmenší: Metodika hudební výchovy dětí do 3 let*. 2., přeprac. vyd. Bratislava: Panton, 1968.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.
- JÁNSKÝ, Petr. *Já, písnička: zpěvník pro žáky základních škol*. Druhé, přepracované vydání. Cheb: MUSIC CHEB, 1995. ISBN 80-85925-01-X.
- Já, písnička. 2. díl, Zpěvník pro žáky základních škol: pro 5. - 9. třídu* [hudebnina]. Dotisk. Cheb: Music Cheb, 1999. 172 s., příl. ISBN 80-85925-02-8.
- JURKOVIČ, Pavel. *Od výkřiku k písničce*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-7367-750-3.
- JURKOVIČ, Pavel. *Písnička jako dárek*. Ilustrovala Edita PLICKOVÁ. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1173-0.
- KANTOROVÁ, Jana a Helena GRECMANOVÁ. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex, 2008. Vzdělávání. ISBN 978-80-7409-024-0.
- KODEJŠKA, Miloš. *Příručka klavírních doprovodů a dirigování písní v mateřské a základní škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. 117 s. Výchova dětí od 3 do 8 let. ISBN 80-7178-099-5.
- KODEJŠKA, Miloš a VÁŇOVÁ, Hana. *Hudební výchova dětí předškolního věku*. 3. *Doprovody písní pro děti předškolního věku*. Vyd. 1. Praha, 1991.
- KOMENSKÝ, Jan Amos. *Informatorium školy mateřské*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964.

- KRÁLOVÁ, Eva et al. *Hudební klima a dítě = Hudobná klíma a dieťa*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2016. 172 stran. ISBN 978-80-7290-885-1.
- KRUŽÍKOVÁ, Marie. *Písniček III*. Stařeč: Infra, 2014. ISBN 978-80-86666-51-8.
- KRUŽÍKOVÁ, Marie. *Zpívání pro hladová ouška: Marie Kružíková*. 1. vydání. Stařeč: INFRA, 2017. ISBN 978-80-86666-68-6.
- KŘÍSTKOVÁ, Danuše. *Klavírní doprovod a komorní hra*. 1. vyd. Brno: Janáčkova akad. múzických umění, 1991. 34 s. ISBN 80-85429-03-9.
- MAIZIÈRES, Frédéric. *Rapport au savoir musical des professeurs des écoles et pratiques d'enseignement : un transfert parfois complexe, Éducation et didactique*, 2013. [cit. 24. 05. 2018] URL : <http://journals.openedition.org/educationdidactique/1203>
- SMOLÍKOVÁ, Kateřina a kol. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. ISBN 80-239-5940-9.
- STOJAN, Jaroslav. *Koledy, vánoční písně a ukolébavky*. Přerov: JASTO, 4. revidované vydání. 2011. ISBN 80-86086-16-X.
- STOJAN, Jaroslav. *Písničky s omalovánkou: pomůcka pro rozvoj hudebních a výtvarných dovedností dětí mateřských a základních škol*. Přerov: Jasto, c2001. ISBN 80-860086-05-4.
- STOJAN, Jaroslav. *Škola hry na klavír a keyboard bez basového klíče*. 4. vyd. Přerov: Jasto, 2013. ISBN 80-86086-17-8.
- OPRAVILOVÁ, Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. Kurikulum předškolní výchovy. ISBN 978-80-7367-703-9.
- PECHÁČEK, Stanislav. *Hra písní na klavír [hudebnina]*. Praha: Univerzita Karlova, 1999. 75 s. ISBN 80-86039-96-X.
- RAKOVÁ, Milena, Ljuba ŠTÍPLOVÁ a Alena TICHÁ. *Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-543-1.
- RYŠÁNKOVÁ, Dagmar. *Výběr písní pro Klavírní improvizaci oboru Učitelství mateřských škol [hudebnina]*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 71 s. ISBN 978-80-210-4968-0.
- ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Hrajeme si s písničkou: zpěvník s návody na hry pro děti*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0097-0.
- ŠMELOVÁ, Eva. *Mateřská škola a její učitelé v podmínkách společenských změn: teorie a praxe II*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1373-6.
- TICHÁ, A. *Učíme děti zpívat*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-916-X
- TICHÁ, Alena a Milena RAKOVÁ. *Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími: od narození do 8 let*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0629-3.

Univerzita Palackého v Olomouci, [online]. UPOL [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z https://stag.upol.cz/portal/studium/prohlizeni.html?pc_pagenavigationalstate=H4sIAAAAAA AAAAGNgYGBkYDG2NDQWZmQAsTmKSxJLUr1TK8E8EV1LIyNjY3MjA2MzC1MTczMjY0MToAwDAI-HI9I4AAAA#prohlizeniSearchResult

Univerzita Palackého v Olomouci, [online]. UPOL [cit. 12. 6. 2018]. Dostupné z https://www.pdf.upol.cz/fileadmin/userdata/PdF/STUDIJNI/2017_2018/PdFprez17.pdf

VIČAR, Jan. *Sbory a písničky pro děti*. Olomouc: MusicOl, 1997.

ZENKL, Luděk. *ABC hudební nauky*. 8. vyd., V Editio Bärenreiter Praha vyd. 2. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2003. 199 s. ISBN 80-86385-21-3.

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Tab. 1 - Základní harmonické kadence v běžných tóninách (Pecháček, 1999, s. 20).....	17
Obr. 1 - Harmonizace prodlevou (Pecháček, 1999, s. 15).....	15
Obr. 2 - Doprovod tónikou a dominantou s funkčními značkami (Pecháček, 1999, s. 17).....	15
Obr. 3 - Doprovod tónikou a dominantou s kytarovými značkami (Pecháček, 1999, s. 17)...	16
Obr. 4 - Doprovod základní harmonickou kadencí T – S – D (Pecháček, 1999, s. 19)	16
Obr. 5 - Doprovod pro písně pochodového typu (Pecháček, 1999, s. 35).....	18
Obr. 6 - Doprovod pro písně polkového typu (Pecháček, 1999, s. 36)	18
Obr. 7 - Doprovod bas – příznávka ve čtvrt'ových dobách (Pecháček, 1999, s. 38).....	18
Obr. 8 - Doprovod osminovými akordickými figuracemi (Pecháček, 1999, s. 40).....	19
Obr. 9 - Synkopický doprovod s akordickými figuracemi (Pecháček, 1999, s. 41).....	19
Obr. 10 - Doprovod celými akordy, arpeggio (Pecháček, 1999, s. 42)	20
Obr. 11 - Doprovod písní tanečního typu (Pecháček, 1999, s. 43).....	20
Obr. 12 - Střídavý bas místo příznávky (Pecháček, 1999, s. 45)	21
Obr. 13 - Doprovod osminovými akordickými figuracemi (Pecháček, 1999, s. 46).....	21
Obr. 14 - Doprovod čtvrt'ovými akordickými variacemi (Pecháček, 1999, s. 47).	22
Obr. 15 - Doprovod písní s proměnlivými rytmy (Pecháček, 1999, s. 49).....	22
Obr. 16 - Doprovod ve smíšené harmonii – tříčtvrteční takt (Ryšánková, 2009, s. 73).....	23
Obr. 17 - Doprovod ve smíšené harmonii – dvoučtvrt'ový takt (Ryšánková, 2009, s. 74)	23
Obr. 18 - Třítaktová předehra pro tříčtvrteční takt. (Ryšánková, 2009, s. 76)	24
Obr. 19 - Čtyřtaktová předehra pro dvoučtvrt'ový takt. (Ryšánková, 2009, s. 76)	24
Obr. 20 - Čtyřtaktová předehra pro tříčtvrteční takt. (Ryšánková, 2009, s. 76).....	24
Obr. 21 - Dvoutaktová předehra – zakončení na D7. (Ryšánková, 2009, s. 76)	25

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník pilotní studie

Příloha 2: Statistiky dotazníku

Příloha 3: Zpěvníček s ukázkami klavírních doprovodů nejen pro učitelky mateřských škol
(ukázka zpěvníku)

Příloha 4: Zpěvníček s ukázkami klavírních doprovodů nejen pro učitelky mateřských škol
(samostatná příloha práce)

Příloha 1 : Dotazník pilotní studie

Dotazník k bakalářské práci - Iva Stáncová

Dotazník k bakalářské práci - Iva Stáncová

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, jenž mi poslouží ke zpracování bakalářské práce. Dotazník je určen studentkám oboru Učitelství pro mateřské školy (obou forem studia), obsahuje 9 otázek a zabere Vám maximálně 2 minutky:-) Předem Vám mnohokrát děkuji za jeho vyplnění!

1. Myslíte si, že je pro povolání učitelky mateřské školy důležité hrát na nějaký hudební nástroj?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano

ne

2. Hrajete na nějaký hudební nástroj?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano

ne

3. Pokud ano, uveďte, na jaký/jaké nástroje hrajete...

4. Je pro Vás obtížné číst basový klíč? (Pokud nehrajete na klavír, představte si, prosím, že byste se naučily hrát na něj melodii pravou rukou, a odpověďte dále).

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

ano

spíše ano / někdy ano

ne, s basovým klíčem nemám problém

nevím, co je basový klíč

nevím / nedovedu posoudit

5. Uvítali byste jednodušší verzi notového zápisu pro levou ruku?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
- ne
- nevím / možná

6. Je pro Vás těžké vymyslet a zahrát v levé ruce doprovody k melodii písní různých žánrů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano, s doprovody mám obtíže / mám občas potíže
- ne, doprovázení mi nedělá problém
- neumím posoudit

7. Uvítaly byste návrh různých typů doprovodů pro levou ruku?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano, velmi by mi to pomohlo
- ano, uvítala bych to jako obohacení
- ne, s doprovody v levé ruce nemám problém
- nevím / neumím posoudit

8. Myslíte, že byste ve své učitelské praxi upotřebily/využily zpěvník s praktickou ukázkou doprovodů k žánrově různým písním, abyste pak sami mohli tyto doprovody aplikovat na jakékoli písně, které budete s dětmi zpívat?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano, takový zpěvník bych velice uvítala a využila ve své praxi
- možná bych takový zpěvník využila
- ne, takový zpěvník bych rozhodně nevyužila
- nevím / neumím posoudit

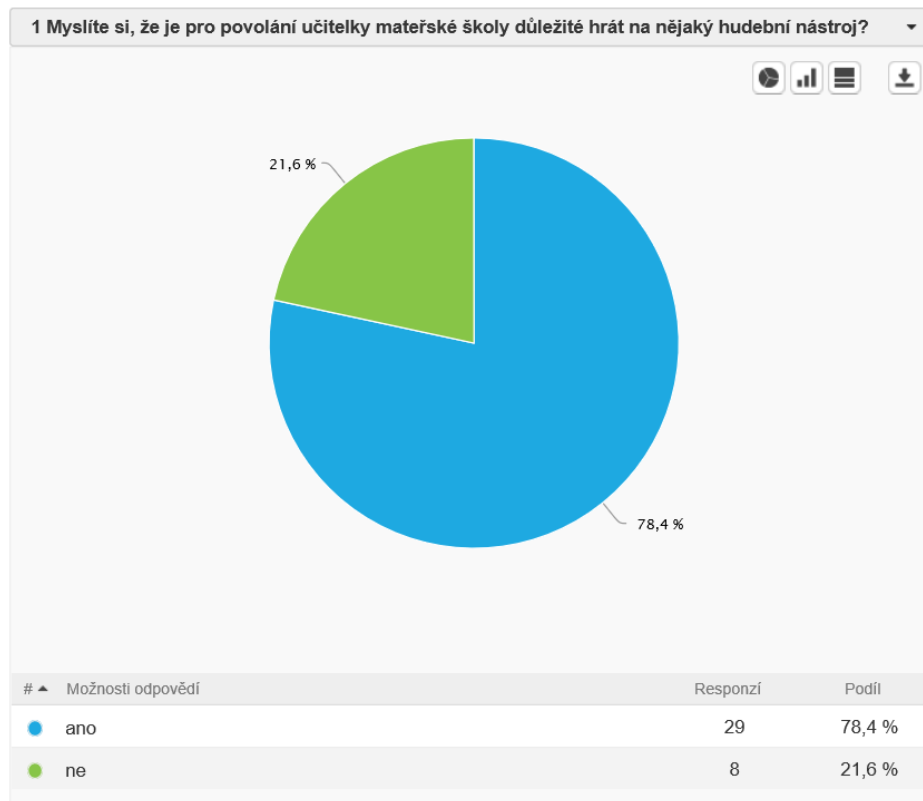
9. Jaký typ školy studujete?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

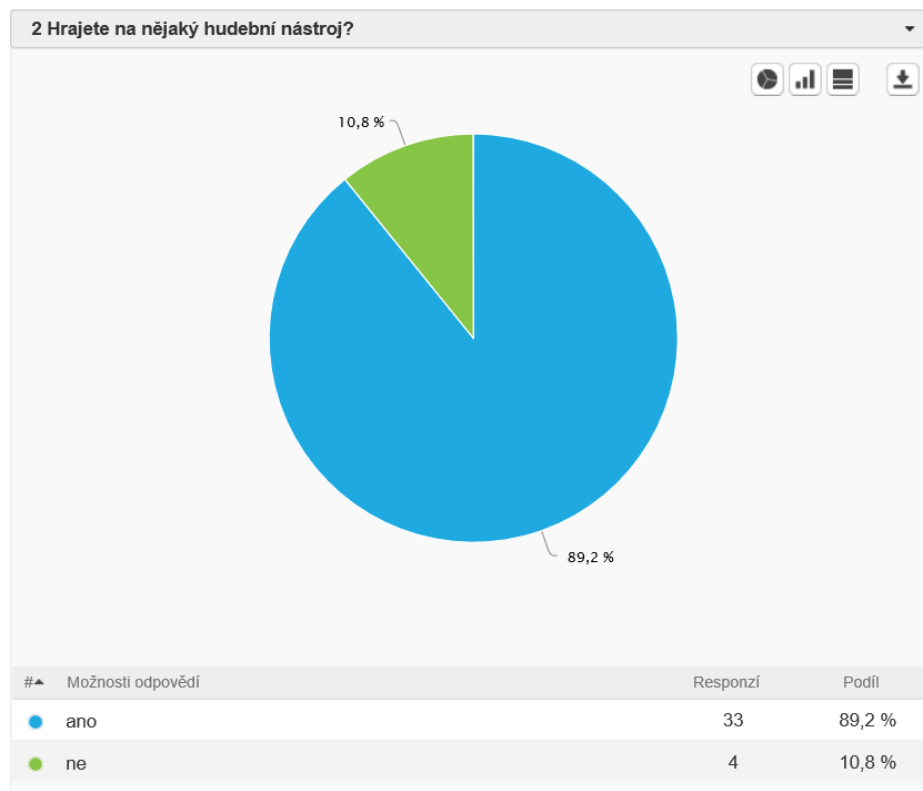
- SŠ pro předškolní vzdělávání - dálkové studium
- VŠ pro předškolní vzdělávání - denní studium (mám SŠ pedagogického směru)
- VŠ pro předškolní vzdělávání - denní studium (nemám SŠ pedagogického směru)
- VŠ pro předškolní vzdělávání - dálkové studium (mám SŠ pedagogického směru)
- VŠ pro předškolní vzdělávání - dálkové studium (nemám SŠ pedagogického směru)

Příloha 2: Statistiky dotazníku

1. otázka

2. otázka

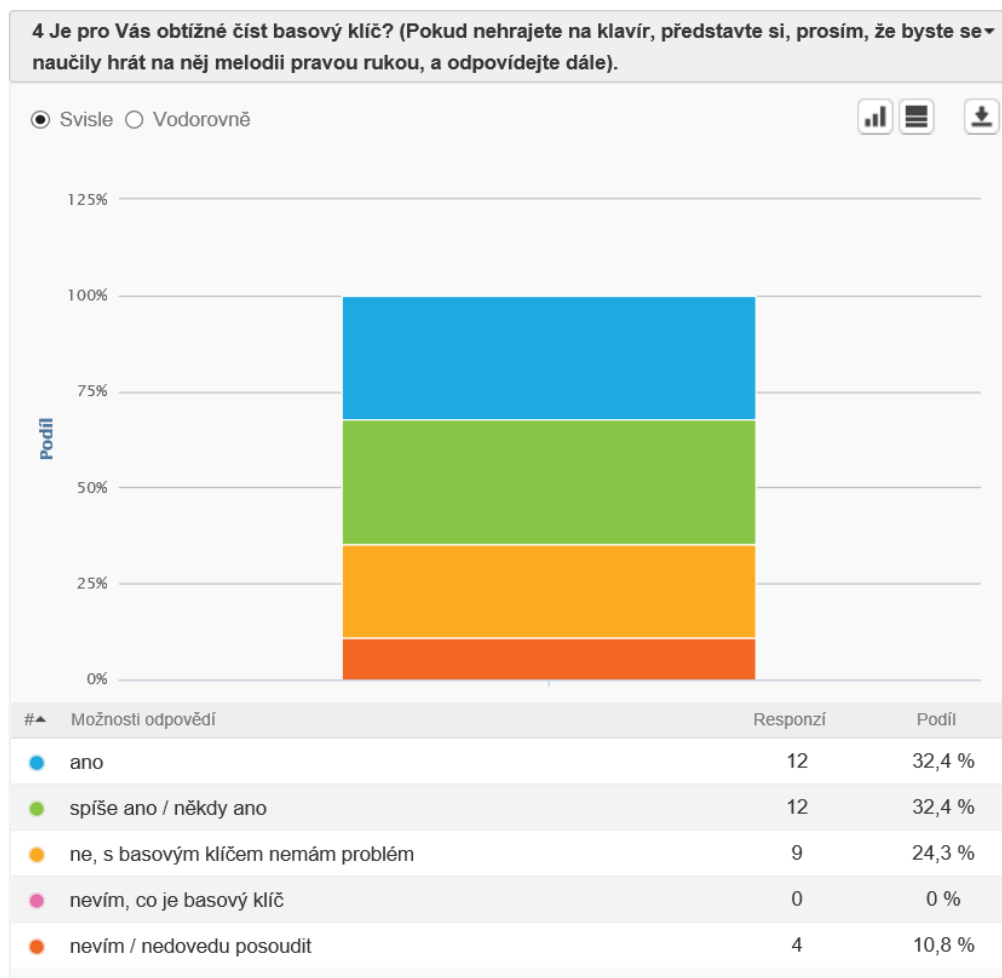

3. otázka

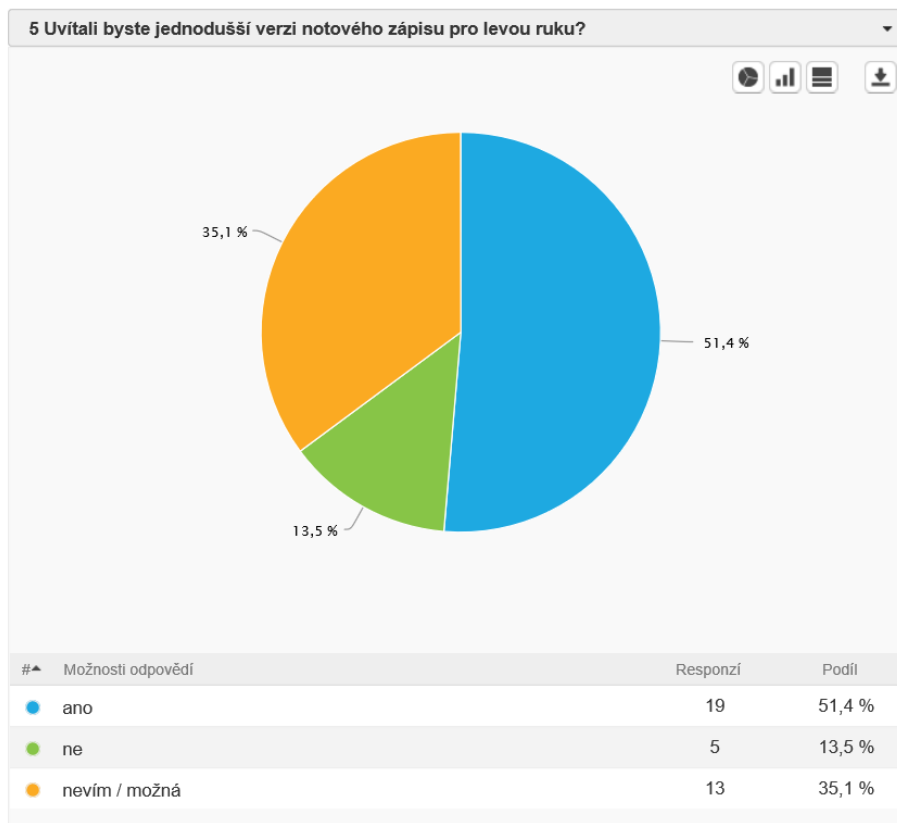
3 Pokud ano, uveďte, na jaký/jaké nástroje hrajete...

klavír (3x)	Klavír, kytara (2x)	kytara	Klavír, kytara, flétna
Klavesy, flétna	Kytara (2x)	Klavír (2x)	klavír, kytara
Flétna, klavír	kytara, zobcová flétna	minimálně na zobcovou flétnu a dokáži udržet i vytvořit rytmus na jakékoli doprovodné nástroje :-)	klavír, flétna, kytara, saxofon, violoncello
klavír, kytara, flétna (3x)	klavír, kytara - na oboje jsem už dlouho nehrála		nehraju na hudebn nástroj
Klavír, kytara, flétna, metalofón	Malinko klavír	kytary,klavír	Klavír (3x)
flétna, klavír, kytara	Klavír, kytara	Klavír, příčná flétna	Flétna, klavír (klávesy)
akordeon, klavír, kytara, zobcová flétna	zobcová flétna, kytara při škole na kytaru	Klavír, Flétna (zobcová, altová, příčná), základy kytara	klávesy, varhany

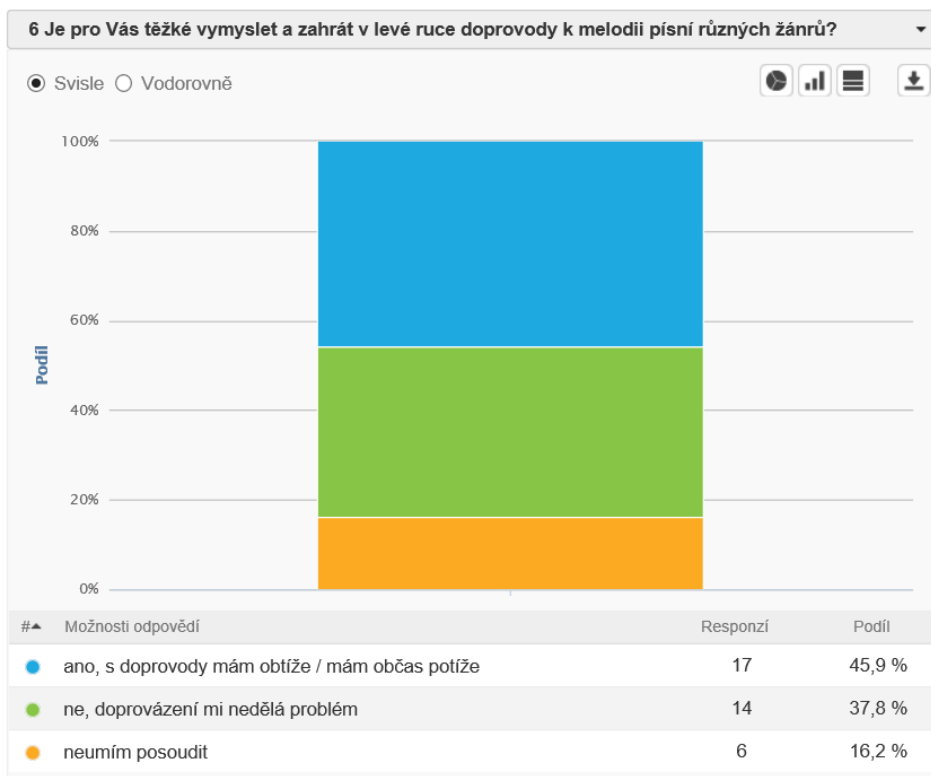
4. otázka

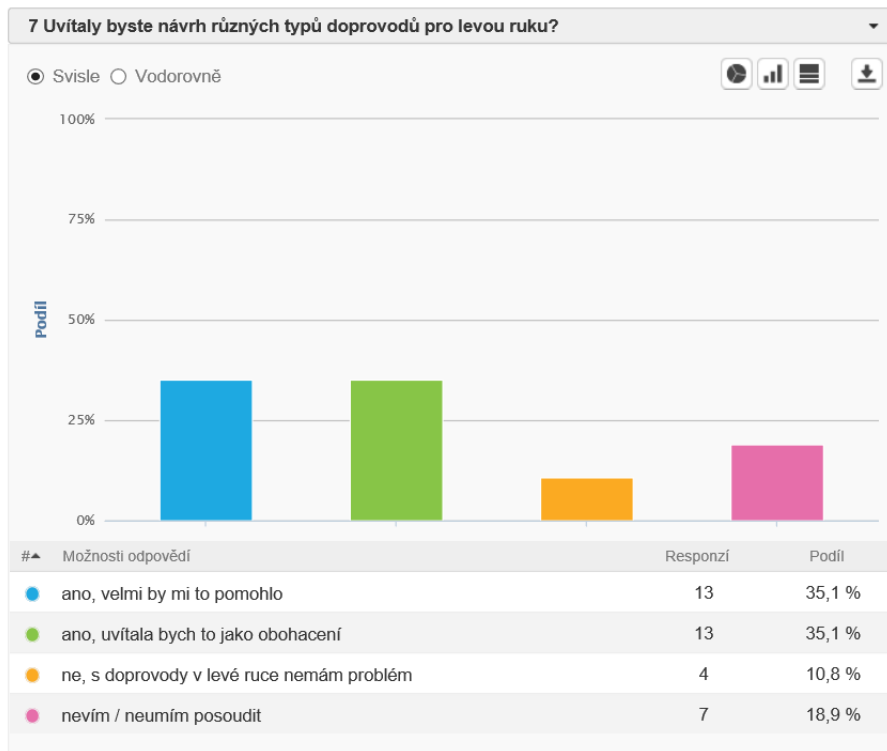
5. otázka

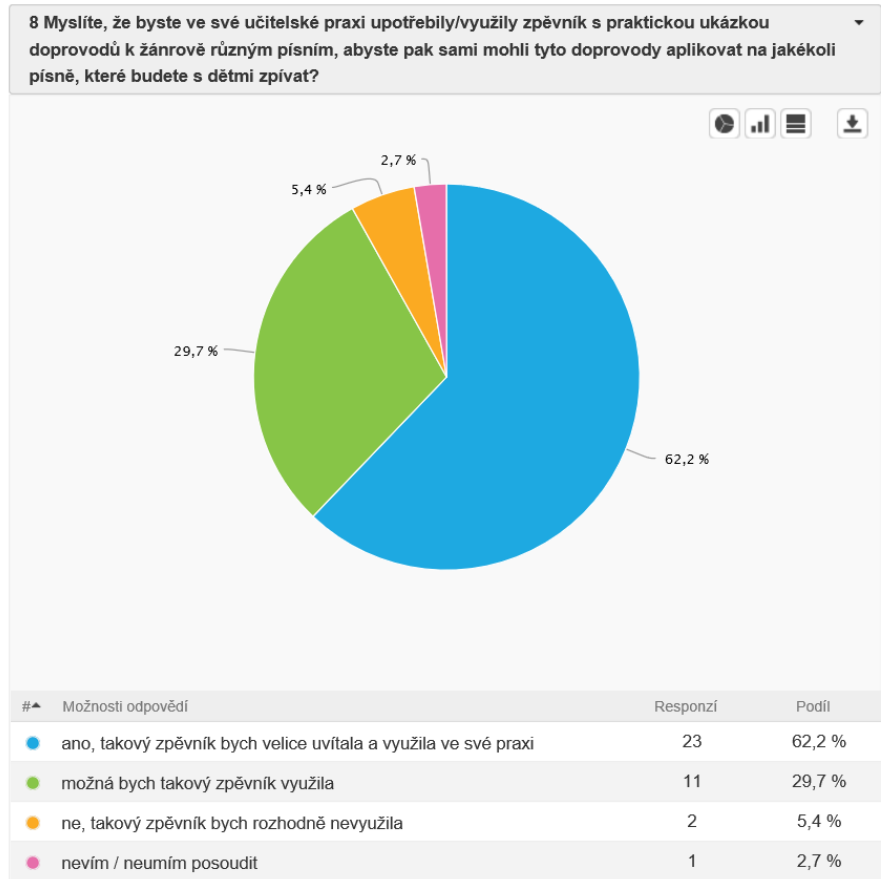
6. otázka

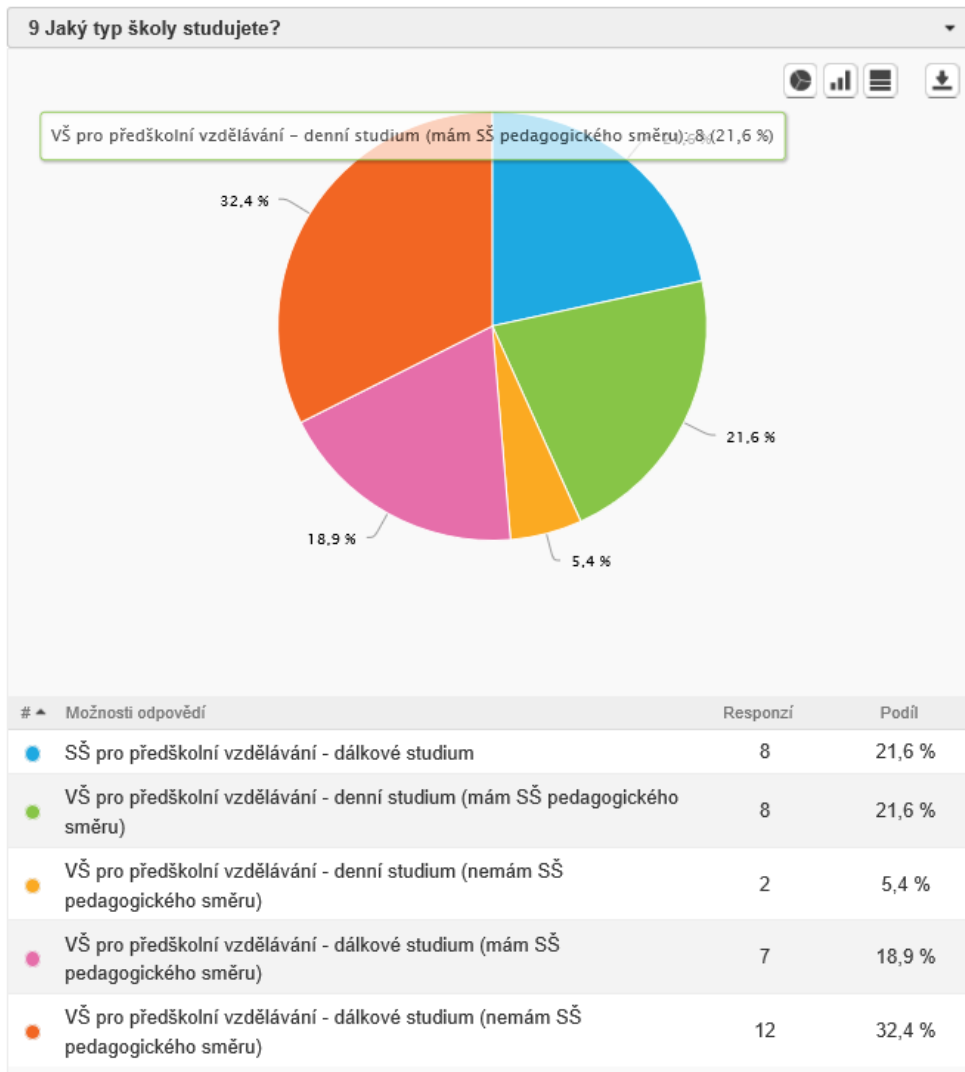
7. otázka

8. otázka

9. otázka

Příloha 3: Ukázka ze Zpěvníčku

Máminy oči

Něžně

V. Kalabis / J. V. Svoboda

The musical score is written for piano and voice. It consists of two systems of music. The first system has four measures with lyrics: "1. Rá-no vstá-vá ma-min-ka má, slun-ce ješ-tě spá-vá." The second system has four measures with lyrics: "A mě bu-dí dvě slu-níč-ka la-ska-vá a sma-vá." The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4. Chord symbols are placed above the notes: D, Em, A, Hm, A7, and D.

1. Rá-no vstá-vá ma-min-ka má, slun-ce ješ-tě spá-vá.

A mě bu-dí dvě slu-níč-ka la-ska-vá a sma-vá.

2. A to září dvě sluníčka v očích naší mámě,
celíčkový den, ať jsem kde jsem, všude hledí na mě.

3. Navečer když slunce zajde, usne les i kvítí,
ještě nad mou spící hlavou dvě sluníčka svítí.

Podzimní zahrádka

Zvolna

Marie Kružíková

The musical score is written for voice and piano. It consists of four systems of music. Each system has a vocal line on a treble clef staff and a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The lyrics are written below the vocal line. Chord symbols (G, C, D, D7) are placed above the piano accompaniment staffs. The lyrics are: 1. Pod-zim je ta - dy. Vklou-zl do za - hrá - dek, tak ja - ko vlo - ni, bar - vy jak z po - há - dek. Kdo sel, sá - zel, ten at' skli - dí, v za - hrád - kách pl - no li - dí.

2. Jablíčka v trávě,
jablíčka na stromech,
seber je všechna
a žádné nevynech.
Plné koše vitamínů,
zdravíčko pro rodinu.

3. Ze švestek, hrušek
koláče, kompoty,
brambory, zelí
na zdravé dobroty.
Hodně práce a plná spíž,
každý den zima je blíž.

Příloha 4: Zpěvníček

Bude zima, bude mráz

Klidně

Moravská

The musical score is written in G major (one sharp) and common time (C). It consists of two systems of music. The first system has four measures with lyrics: '1. Bu - de zi - ma, bu - de mráz, kam se, ptáč-ku, kam scho-váš?'. The second system has four measures with lyrics: 'Scho-vám se já, pod hru - du, tam já zi - mu pře - bu - du.' The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line in the left hand and a melody in the right hand.

2. Bude zima, bude mráz,
kam se ptáčku, kam schováš?
Schovám se do javora,
tam bude má komora.

3. Bude zima, bude mráz,
kam se ptáčku, kam schováš?
Schovám se já, pod mezu,
až přestane, vylezu.

4. Až přestane, vyletím,
širý svět rozveselím.
půjde milá na trávu,
zaspívám jí nad hlavú.

Čížečku, čížečku

Krokem

Česká

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of music. Each system has a vocal line and a piano accompaniment line. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The chords are indicated above the vocal line.

1. Čí-žeč-ku, čí - žeč - ku, ptáč - ku ma - lič - ký,
po - věz mi, čí - žeč - ku, jak se - jou mák?
Aj tak, tak se - jou mák, aj tak, tak se - jou mák,
aj tak, tak se - jou mák, tak se - jou mák.

2. ... roste mák ...
3. ... kvete mák ...
4. ... plejou mák ...

5. ... zraje mák ...
6. ... lámou mák ...
7. ... jedí mák ...

Hrajte si

Tanečně

Jan Vičar / Jindřich Balík

F

1. Hraj - te si, hoň - te se tak ja - ko ptá - ci,
2. Hraj - te si, hoň - te se tak ja - ko ptá - ci,

Dm

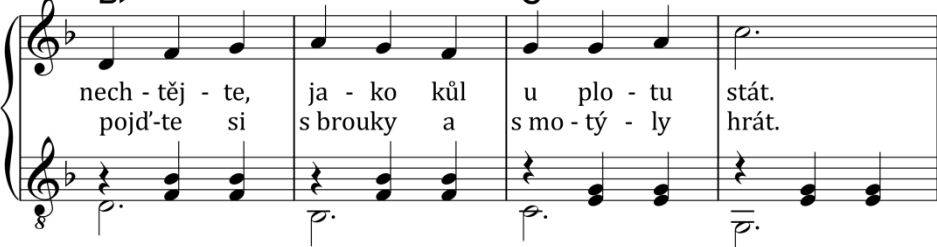
tak ja - ko vl - na, co pod břeh se ztrá - cí.
kou - kej - te mra - ve - nec, ja - kou má prá - cí.

Bb **F**

Hraj - te si, hoň - te se jak ví - tr po le - se,
Kou - kej - te ba - boč - ka, le - tí a ne - poč - ká,

Bb **C**

nech - těj - te, ja - ko kůl u plo - tu stát.
pojd' - te si s brouky a s mo - tý - ly hrát.

F C

La
La la la la La ...
La ...

B \flat C

F C

B \flat F C

D.C. al Coda

⊕ B \flat C F

Coda

pojd'-te si s brouky a s mo - tý - ly hrát.

Já mám tátu kamaráda

Čile, vesele

Pavel Jurkovič / Jiří Žáček

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of music. Each system has a vocal line on a treble clef staff and a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The time signature is 3/4. The key signature has one flat (B-flat). The first system starts with a C major chord. The second system starts with an F major chord. The third system starts with a C major chord. The fourth system starts with a C major chord. The lyrics are in Czech and describe a father's advice to his son.

1. Když jsems te - bou, ta - ti, kaž - dý strach se ztra - tí,
ne - bo - jíš se a - ni čer - ta a co řek - neš, pla - tí.
Ma - mi, ma - mi, to jsem rád, že si tá - ta u - mí hrát,
že si tá - ta u - mí hrát.

2. Táta volá: Honem, včera jsi byl slonem, dneska budeš mušketýrem nebo robinsonem.
3. S tátou je den krátký, jako když jsou svátky, večer spolu poletíme rovnou do pohádky.
4. Táta říká: Chlapče, život strašně chvátá, až vyrosteš, kamaráde, taky budeš táta.

Jarní reggae

Skotačivě

Marie Kružíková

He-le, he-le he - le co se to tu me - le, co to ta - dy cvr - li - ká?

To jen má - mapta - cí, co jí sí - ly sta - cí, ta - há z hlí - ny čer - ví - ka.

Měj o - či do - ko - řán, do - ko - řán, měj o - či o - te - vře - né!_

2. Chlupatá jsem celá, jako každá včela,
z pampelišky nasávám -
do sosáčku medu, jedu, jedu, jedu!
Do úlu ho přidávám.

Měj oči dokořán ...

3. Komu tady vadí moje tělo hadí?
Do nebe se nekoukej!
Jedu, jedu, jedu, zuby plné jedu,
tak si v lese bacha dej!

Měj oči dokořán ...

Knihy

Volně

Marie Kružíková

F Dm

1. Dí - vám se do kní - žek, u - tí - ká ko - blí - žek,

The first system of music is in 3/4 time and B-flat major. It consists of two staves: a vocal line and a piano accompaniment line. The vocal line starts with a quarter note 'Dí', followed by a quarter note 'vám', a quarter note 'se', a quarter note 'do', a quarter note 'kní', a quarter note 'žek', a quarter note 'u', a quarter note 'tí', a quarter note 'ká', a quarter note 'ko', a quarter note 'blí', and a quarter note 'žek'. The piano accompaniment consists of a bass line with a quarter note 'D', a quarter note 'F', and a quarter note 'Bb' in each measure, and a treble line with a quarter note 'D', a quarter note 'F', and a quarter note 'Bb' in each measure.

Bb C

vlk stra - ší kůz - lát - ka a dal - ší po - hád - ka.

The second system of music is in 3/4 time and B-flat major. It consists of two staves: a vocal line and a piano accompaniment line. The vocal line starts with a quarter note 'vlk', a quarter note 'stra', a quarter note 'ší', a quarter note 'kůz', a quarter note 'lát', a quarter note 'ka', a quarter note 'a', a quarter note 'dal', a quarter note 'ší', a quarter note 'po', a quarter note 'hád', and a quarter note 'ka'. The piano accompaniment consists of a bass line with a quarter note 'D', a quarter note 'F', and a quarter note 'Bb' in each measure, and a treble line with a quarter note 'D', a quarter note 'F', and a quarter note 'Bb' in each measure.

F Bb F C

Pís - men - ka jak brou - ci po - bí - ha - jí,

The third system of music is in 3/4 time and B-flat major. It consists of two staves: a vocal line and a piano accompaniment line. The vocal line starts with a quarter note 'Pís', a quarter note 'men', a quarter note 'ka', a quarter note 'jak', a quarter note 'brou', a quarter note 'ci', a quarter note 'po', a quarter note 'bí', a quarter note 'ha', and a quarter note 'jí'. The piano accompaniment consists of a bass line with a quarter note 'D', a quarter note 'F', and a quarter note 'Bb' in each measure, and a treble line with a quarter note 'D', a quarter note 'F', and a quarter note 'Bb' in each measure.

F Bb C F

jen - že já ne - vím, co po - ví - da - jí.

The fourth system of music is in 3/4 time and B-flat major. It consists of two staves: a vocal line and a piano accompaniment line. The vocal line starts with a quarter note 'jen', a quarter note 'že', a quarter note 'já', a quarter note 'ne', a quarter note 'vím', a quarter note 'co', a quarter note 'po', a quarter note 'ví', a quarter note 'da', and a quarter note 'jí'. The piano accompaniment consists of a bass line with a quarter note 'D', a quarter note 'F', and a quarter note 'Bb' in each measure, and a treble line with a quarter note 'D', a quarter note 'F', and a quarter note 'Bb' in each measure.

Krásně je u mámy

Něžně

Marie Kružíková

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of music. Each system has a vocal line and a piano accompaniment line. The key signature is D major (two sharps) and the time signature is 3/4. The lyrics are written below the vocal line. Chord symbols (D, Hm, G, A) are placed above the piano accompaniment line. The first system contains the first line of the first verse. The second system contains the second line of the first verse. The third system contains the third line of the first verse. The fourth system contains the fourth line of the first verse. The piano accompaniment consists of a simple harmonic accompaniment in the right hand and a bass line in the left hand.

1. Krás - ně je u má - my, u - blí - žit ne - dá mi,
ne - dá, ne - dá, ne - dá.
Ná - ruč má nej - vět - ší, kaž - dý v ní bez - pe - čí
hle - dá, hle - dá, hle - dá.

2. Nikdy mě nezradí, bolístku pohladí,
milá, hodná, něžná.
Až jednou vyrostu, chci, aby pro mě tu byla,
vždycky byla.

Malé kotě

Živě

Jiří Šlitr / Jiří Suchý

D Hm Em A7 D Hm Em A7

Ma - lé ko - tě mňau, mňau, spa - lo v bo - tě mňau, mňau,
My jsme ko - tě mňau, mňau, spá - ti v bo - tě mňau, mňau,

The first system of the score consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It contains a melody with lyrics. The lower staff is in bass clef and contains a piano accompaniment consisting of chords. Chord symbols D, Hm, Em, and A7 are placed above the staff.

D Hm Em A7 D G D G D

ne - has, co tě mňau, mňau ne - pá, ne - pá - lí.
po ro - bo - tě mňau, mňau ne - cha, ne - cha - li.

Fine

The second system continues the melody and accompaniment. It ends with a double bar line and the word 'Fine'.

A7 D

To, co ko - tě po - ví ti jed - ním po - hle - dem,

The third system continues the melody and accompaniment. Chord symbols A7 and D are placed above the staff.

A7 D A7

to my a - ni slo - vy po - vě - dět ne - sve - dem.

The fourth system continues the melody and accompaniment. Chord symbols A7, D, and A7 are placed above the staff.

D Hm Em A7 D Hm Em A7

Věz, že ko - tě mňau, mňau, co spí v bo - tě mňau, mňau

The fifth system continues the melody and accompaniment. Chord symbols D, Hm, Em, and A7 are placed above the staff.

D Hm Em A⁷ D G D G D

to tě po - tě mňau, mňau, po - tě, po - tě - ší.

D G D A⁷

Ho - ši a děv - ča - ta, pět - tuj - te ko - ta - ta,

D G D A⁷ D A⁷

ze - mě je ku - la - tá a mís - ta je tu dost.

D G D A⁷

Ko - tě je so - lid - ní, ner - vy vám u - klid - ní,

D G D A⁷ D (A⁷)

ne - bud' - te ne - vlíd - ní a hned vás přej - de zlost.

D.C. al Fine
(*con rep.*)

Máminy oči

Něžně

V. Kalabis / J. V. Svoboda

The musical score is written for piano and voice. It consists of two systems of music. The first system has four measures with lyrics: "1. Rá-no vstá-vá ma-min-ka má, slun-ce ješ-tě spá-vá." The second system also has four measures with lyrics: "A mě bu-dí dvě slu-níč-ka la-ska-vá a sma-vá." The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. Chord symbols are placed above the notes: D, Em, A, Hm, A7, and D.

2. A to září dvě sluníčka v očích naší mámě,
celíčký den, ať jsem kde jsem, všude hledí na mě.

3. Navečer když slunce zajde, usne les i kvítí,
ještě nad mou spící hlavou dvě sluníčka svítí.

Marjánko, Marjánko

Mírně rychle

Česká

E H7

1. Mar-ján - ko, Mar-ján - ko, Mar-ján - ko má,

H7 E

za - važ mi šá - te - ček na u - zle dva,

E H7

za - važ, za - važ, za - važ, dí - tě zla - tý,

H7 E

a - by se ne - mo - hl roz - vá - za - ti.

2. Já bych ti šáteček zavázala,
jen kdyby paňmáma nebránila;
ta naše paňmáma tuze brání,
že nemáš peníze, pole žádný.

3. Paňmámo, paňmámo, nebraňte mi,
vždyť já jsem bohatší, nežli jste vy.
Já mám dvě poctivý, zdravý ruce
a vaší Marjánky věrný srdce.

Podzimní

Hravě

Marie Kružíková

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of music. Each system has a vocal line and a piano accompaniment line. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). The lyrics are in Czech. The first system has two measures with lyrics: '1. Ví - tr o - tr - hal stro - my do - ko - la,'. The second system has two measures: 'ho - ní lu - pe - ní ko - lem do - ko - la.'. The third system has two measures: 'vě - tře, vě - tře, ne - fou - kej,'. The fourth system has two measures: 'slun - ci šan - ci ješ - tě dej!'. Chord symbols (D, A, G, Hm) are placed above the vocal line in each measure.

1. Ví - tr o - tr - hal stro - my do - ko - la,
ho - ní lu - pe - ní ko - lem do - ko - la.
vě - tře, vě - tře, ne - fou - kej,
slun - ci šan - ci ješ - tě dej!

2. Mrazík ledový číhá za bukem,
kluci zase se honí za pukem.
Mrzne, mrzne - bude led,
Vánoce jsou tady hned.

Podzimní zahrádka

Zvolna

Marie Kružíková

The musical score is written for piano in G major and 3/4 time. It consists of four systems of music. Each system has a vocal line and a piano accompaniment line. The lyrics are written below the vocal line. The chords are indicated above the vocal line.

1. Pod-zim je ta - dy. Vklou-zl do za - hrá - dek,
tak ja - ko vlo - ni, bar - vy jak z po - há - dek.
Kdo sel, sá - zel, ten at' skli - dí,
v za - hrá - d - kách pl - no li - dí.

2. Jablíčka v trávě,
jablíčka na stromech,
seber je všechna
a žádné nevynech.
Plné koše vitamínů,
zdravíčko pro rodinu.

3. Ze švestek, hrušek
koláče, kompoty,
brambory, zelí
na zdravé dobroty.
Hodně práce a plná spíž,
každý den zima je blíž.

Tancovala žížala

Živě

Česká

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of two systems of piano accompaniment and vocal lines. The first system has four measures with lyrics: '1. Tan-co - va - la ží - ža - la na za-hrád-ce pol - ku,'. The second system has four measures with lyrics: 'čme-lá - ko - vi, že jí hrál, da - la půl - ku vdol - ku.' The piano part uses chords F, C7, Bb, and F7. The vocal line is in a simple, rhythmic style.

2. Pojd'te, pane slimáčku,
taky na taneček.
Čmelák dostal, že jim hrál,
sladký lívaneček.

3. Potom ji vzal do kola
hrobaříček mladý,
čmelák dostal za tanec
kousek čokolády.

Ukolébavka pro dcerku

Volně

Petr Eben / Václav Čtvrtek

The musical score is written for piano and voice. It consists of five systems of music. Each system has a vocal line on a treble clef staff and a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is common time (C). The lyrics are written below the vocal line. Chord symbols are placed above the piano accompaniment staff. The lyrics are: 1. Spi, má ma - lá spí už vče - la na me - do - věm pol - štář - ku, lí - pa ze sna vů - ni dý - chá spin - kej ta - ky, bud' už zti - cha, hou, hou, hou - py hou.

2. Spi, má malá, noc utkala
z hvězdných nitek plátýnko,
šiju, šiju ti košilku,
spinkej tiše aspoň chvílku,
hou, hou, houpy hou.

3. Spí má malá jako včela
na medovém polštářku,
košilku má z hvězdných nití,
na knoflíček měsíc svítí,
hou, hou, houpy hou.

Veverka Čiperka

Hravě

Pavel Jurkovič / Eva Hurdová

The musical score is written for piano in 6/8 time, featuring a melody in the right hand and a harmonic accompaniment in the left hand. The key signature has one flat (B-flat). The score is divided into four systems, each with two staves. The lyrics are written below the melody line. Chord symbols (F, C7, C) are placed above the staff lines. The lyrics are: "1. Ve - ver - ka Či - per - ka po - bí - há v le - se, lís - ko - vý o - ří - šek s se - bou si ne - se. Ská - če si ve - ver - ka v ko - ru - nách stro - mů. Hop a skok, hop a skok."

F

1. Ve - ver - ka Či - per - ka po - bí - há v le - se,

C⁷

lís - ko - vý o - ří - šek s se - bou si ne - se.

F **C**

Ská - če si ve - ver - ka v ko - ru - nách stro - mů.

F **C** **F** **C**

Hop a skok, hop a skok.

Či - per - ka vra - cí se do - mů.

2. Veverka Čiperka houby má ráda,
některé sní si hned a jiné strádá.
Hříbek si napíchla na větev stromu.
Hop a skok, hop a skok.
Čiperka vrací se domů.

3. Na větvích veverka suší si houby,
dává je na slunce místo do trouby,
schová je do spíže, oříšky k tomu.
Hop a skok, hop a skok.
Čiperka vrací se domů.

4. Smrková semínka jsou v šišce skrytá,
"mňam, to je dobrota," veverka špitá.
To, co pak zbylo jí, komu dá? Komu?
Hop a skok, hop a skok.
Čiperka vrací se domů.

Z jedné strany chvojka

Živě

Moravská

1. Z jed-né stra-ny chvoj-ka, z dru hé bo-ro-vě-n-ka,
pás-li ov-ce pas-tuš-ko-vé, jed-li ka-ši z hrn-ka,
pás-li ov-ce pas-tuš-ko-vé, jed-li ka-ši z hrn-ka.

2. Přiletěl k nim anděl
a ten jim pověděl,
[: že se Kristus Pán narodil,
aby každý věděl. :]

3. A my hoši malí
rádi bychom brali
[: koledičku na ručičku,
kdybyste nám dali. :]

Žába skáče po blátě

Živě

Moravská

The musical score is written in 2/4 time and consists of two systems. The first system has four measures with lyrics: "2. Žá - ba ská - če po blá - tě, kou - pí - me jí na ga - tě." The second system also has four measures with lyrics: "Na ja - ké, na ja - ké? Na ze - le - né stra - ka - té." The score includes a vocal line and a piano accompaniment line. Chords are indicated by 'C' and 'G7' above the notes.

2. Žába skáče k rybníčku,
koupíme jí sukničku.
Z rákosí, z rákosí,
až si gatě obnosí.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Iva Stáncová Kevešová
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Lenka Kružíková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Klavírní notová opora vybraných písní pro učitelky mateřských škol
Název v angličtině:	Piano music support of selected songs for pre-school education teachers
Anotace práce:	Předkládaná bakalářská práce pojednává o důležitosti hudebního vzdělávání v kontextu mateřské školy. Zaměřuje se na instrumentální dovednosti předškolního pedagoga a na posílení jeho pedagogických kompetencí. Praktickým výstupem práce je zpěvník s ukázkami několika typů klavírních doprovodů zapsaných netradičně v houslovém klíči pro levou ruku. Smysluplnost vzniku zpěvníku dokládá pilotní studie realizovaná na vzorku studentek učitelství pro mateřské školy.
Klíčová slova:	předškolní pedagog, mateřská škola, hudba, klavírní doprovod, klavírní opora, zpěvník
Anotace v angličtině:	The proposed bachelor's thesis deals with the importance of music education in the context of the nursery school. It is focused on instrumental skills of preschool teachers and on consolidation of their pedagogical competences. The practical output of the thesis is the songbook with examples of piano accompaniments where the left hand is untraditionally written in the treble clef. The meaningfulness of creation of this songbook is supported by the survey realized among the students of pre-school education.
Klíčová slova v angličtině:	pre-school teacher, nursery school, music, piano accompaniment, music support, songbook

Přílohy vázané v práci:	Příloha 1: Dotazník pilotní studie Příloha 2: Statistiky dotazníku Příloha 3: Zpěvníček s ukázkami klavírních doprovodů nejen pro učitelky mateřských škol (ukázka zpěvníku) Příloha 4: Zpěvníček s ukázkami klavírních doprovodů nejen pro učitelky mateřských škol (samostatná příloha práce)
Rozsah práce:	44 stran
Jazyk práce:	čeština